РІК ЗАЛОЖЕННЯ 1893.
„СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
„SVOBODA"
("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by UKRAINIAN NAT'L ASSOCIATION
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXVII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., СУБОТА, 5-го ЦЬВІТНЯ 1919. Ч. 40. VOL. XXVII. JERSEY CITY, N. J. SATURDAY, APRIL 5, 1919. No. 40.

ПРЕДЛОЖЕНЄ ЛЕНІНА ПЕРЕД КОНФЕРЕНЦІЄЮ В ПАРИЖИ.

Большевицьке правительство годить ся на независимість народів бувшої царської імперії.

Українці бомбардують дальше Львів при помочи тяжких гармат.

Вістка про побіду українських війск над большевиками коло Киева потверджена.

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on April 4, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

БОЛЬШЕВИКИ ПОТВЕРДЖУЮТЬ ВІСТКУ ПРО ПОБІДУ УКРАЇНЦІВ.

КИЇВ, 2. цьвітня. — Українські війска віднесли побіду над большевиками, як се доносить нинішний урядовий звіт.

(Ся телеграма відносить ся правдоподібно до побіди українських війск над большевиками коло Бородянки, 50 км. на північний захід від Киева).

УСПІХИ БОЛЬШЕВИКІВ НА КРИМІ.

В области Донця большевицькі війска заняли копальні твердого угля.

ЛОНДОН, 1. цьвітня. — Звіт московського правительства під датою з дня 28. марта доносить, що большевицькі війска віднесли успіх у военних операціях в полудневій Росії, де перетинають ся зелізничі шляхи, ведучі на Крим. В звіті говорить ня, що большевицька артилерія острілює берег Криму.

Большевицький звіт з 30. марта доносить, що в области ріки Донця большевицькі війска обсадили склади твердого угля і заняли ряд місцевостий на полудне від Кольперова.

ПЕТЛЮРА ТРАТИТЬ ДОВІРЄ ДО АЛІЯНТІВ.

Порівнує їх з понтійським Пилатом.

ПРОСКУРІВ, 2. цьвітня. — „Коли аліянти не прийдуть нам на поміч, то вони опинять ся в ролі понтійського Пилата, який обмив свої руки", сказав військовий диктатор України в розмові з кореспондентом „Асошіейтед Прес".

Кореспондент подорожував за Петлюрою майже через два тижні, відбуваючи подорож дорогами, позбавленими мостів, повільними поїздами, самоходом, возом або пішки. Дорога вела серед жовнірів і селян, яких за границею вважають то за большевиків то за певного рода розбійників і рабівників.

Петлюра має богато ріжних прізвищ, з котрих мало з прихильних. Він уходить за якусь загадочну особу і на нього глядять як на щось посередного між мексиканським бандитом а московським злочинцем. В середній Европі має він славу чоловіка, котрий вспів удержати ся серед тяжкого положеня з нечуваним завзятєм в протягу більше як року. Він має таких-самих ворогів, як мав ген. Пілсудскі, польський диктатор, заки став опісля більше звісний.

Кореспондент прибув до Проскурова пополудни, ідучи на зелізничу стацію серед козаків, які були без плащів і мали ріжнобарвні шапки, доки не знайшов поїзду, в якім живе ген. Петлюра від часу, коли большевики в лютім заняли Київ. Сього поїзду уживає ген. Петлюра здовж боевого фронту в утечах і наступах на большевиків, як коли випаде.

Ген. Петлюра повідомив кореспондента, що може його сейчас відвідати. Кореспондента запроваджено до зелізничого воза, який є останком з добрих поїздів, котрі находили ся на Україні перед війною.

Ген. Петлюра вийшов наперед скорим кроком, простягаючи вічливо свою руку. Ген. Петлюра є середного росту, худощавий, числить около 39 років, гладко обголений, рішучий, з високим чолом, темним волосем і синіми очима. На нім не видно було признак страху, хоч війска большевиків стоять недалеко.

УКРАЇНЦІ БОМБАРДУЮТЬ ЛЬВІВ ТЯЖКИМИ ГАРМАТАМИ.

На прочім боевім фронті у східній Галичині положенє не змінило ся.

ВАРШАВА, 1. цьвітня. — Українці бомбардують Львів без перестанку дальше, уживаючи до сього гармат тяжкого калібру. Втрати в людях і шкоди в будинках великі.

На прочім боевім фронті у східній Галичині положенє не змінило ся.

В НІМЕЧЧИНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on April 4, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

ПОЛОЖЕНЄ В НІМЕЧЧИНІ ДУЖЕ КРИТИЧНЕ.

Сподіють ся в протягу 10 днів проголошеня большевицького правительства.

ВАЙМАР, 3. цьвітня. — Положенє в цілій Німеччині є незвичайно критичне, як се заявляє Фріц Сімон, головний редактор „Ляйпціґер Таґебляту", знавець політичних справ.

Все вказує на те, що Німеччина находить ся в передодни нової спартацької революції. В кругах Спартаків говорить ся нині зовсім отверто, що до революції прийти мусить, і то в дуже короткім часі.

Сімон заповідає, що большевицьке правительство в Німеччині буде проголошене в протягу 10 днів.

В БЕРЛІНІ ВИЙШЛО НА СТРАЙК 150.000 РОБІТНИКІВ.

Підчас заворушень у Франкфурті згинуло 300 людий.

ЛОНДОН, 2. цьвітня. — Грізний загальний страйк розпочав ся нині в Берліні, в якім бере участь 150.000 робітників, як се доносить телеґрама з Берліна, яку одержано тут через Копенгаґен.

В Штутґарт, столиці Віртемберґії, положенє є критичне. Проголошено военний стан.

До нових заворушень прийшло в місті Франкфурті над Меном, в яких впало кількасот жертв. Число убитих осіб оцінюють на 300.

В Берліні панує переконанє, що коли правительство Еберта-Шайдемана упаде, Німеччині грозить доля Росії.

Гінденбурґ мобілізує армію проти Поляків.

ЖЕНЕВА, 3. цьвітня. — Маршалок Гінденбурґ прибув враз з великим штабом до Гливиць в північнім Шлеску і в супереч постановам розєму зарядив загальну мобілізацію в тій околиці, як се доносять телеґрами до „Журналь де Женев".

Польське пресове бюро з Льозани доносить, що Німці систематично нищать промисл на горішнім Шлеску і забирають машини з фабрик. З причини грізного положеня польський премієр, Іґнац Падеревскі відложив свою подорож до Парижа на пізнійше.

Небезпека протиреволюції.

БЕРЛІН, 2. цьвітня. — Ходить богато поголосок про приготованя до протиреволюції. На чолі протиреволюційних елементів стане, як догадують ся, ген. Людендорф, який вже від довшого часу перебуває в Берліні і зискує чимало прихильників.

Баварія веде переговори з Росією.

БЕРЛІН, 3. цьвітня. — Баварське правительство розпочало переговори в справі заключеня союза з Росією, як се доносить телеґрама з Монахії, столиці Баварії.

Баварські часописи заявляють, що транспорти поживи, які можуть післати аліянти, є недостаточні і непевні, тому треба старати ся о збіже з Росії.

Російські большевики розпочали наступ на Східну Прусію.

ЛОНДОН, 3. цьвітня. — Німецькі війска ставлять опір большевикам, які розпочали наступ на Східну Прусію, як се доносить телеґрама з Берліна.

Провідники партій радять над справою Ґданьска.

ЦІРІХ, 2. цьвітня. — Німецький кабінет рішив покликати провідників всіх партій на нараду до Берліна, щоби ухвалити одноцільну політичну акцію супроти домаганя аліянтів в справі Ґданьска.

СПРАВА ПОЛЬЩІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on April 4, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

ГОЛОВНА РАДА ЗГОДИЛА СЯ, ЩОБИ ҐДАНЬСК БУВ „ВІЛЬНОЮ ПРИСТАНИЮ".

Німеччина може платити річно найвисше 2 міліярди долярів.

ПАРИЖ, 3. цьвітня. — „Велика чвірка" — президент Вілсон, премієр Ллойд Джордж, премієр Клемансо і премієр Орляндо — рішила, щоби місто Ґданьск (Данціґ) було „вільною пристанию".

Щодо приналежности долини ріки Висли ухвалено, щоби сю справу порішити при помочи плебісциту. Само населенє має рішити, під котрим правительством воно схоче позістати, як се доносять з достовірного жерела.

Фінансові знавці оцінили, що Німеччина може платити річно найбільше 2 міліярди долярів відшкодованя.

В РОСІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on April 4, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Грізний зелізничий страйк в Петроґраді.

ЛОНДОН, 2. цьвітня. — Вісти про вибух революції проти саветського правительства в Петроґраді находять потвердженє в урядовій російській бездротній телеґрамі, яка доносить, що в околиці Петроґраду прийшло до грізного страйку зелізничих робітників.

Підклад страйку має характер політичний. Його мали викликати меньшевики і соціялісти-революціонери, щоби повалити правительство Леніна-Троцького.

Бездротна телеґрама доносить:

„Комунікація з Петроґрадом перервана, вслід за тим в місті брак хліба. Меньшевики і соціялісти-революціонери викликали страйк зелізничих робітників і всяка комунікація з Петроґрадом устала.

„Соціялісти-революціонтери є аґентами Денікіна, Колчака і імперіялістичних держав аліянтів".

Безуспішний протест папи до Леніна.

РИМ, 2. цьвітня. — Папська столиця одержала глумливу відповідь на ноту, яку вислав папа до Николая Леніна, взиваючи його в імени людяности до здержаня насильств супроти російського духовенства, як се доносить нині „Оссерваторе Романо".

Большевицький міністер заграничних справ, Чічерін, заявив у своїй відповіди, що „всі Москалі без ріжниці на віроісповіданє є рівні", та обжаловував російських попів, що вони понагромаджували у себе богато поживи, підчас коли нарід вмирає з голоду.

Папа вніс протест на підставі звіту, одержаного від архиєпископа Сильвестра з Омска. В звіті було сказане, що большевики знищили богато церков і вимордували 20 епископів та кількасот попів.

Отсе перший раз в історії зайшов випадок, що православний архиепископ просив папу о поміч та що прийшло до близших взаємин між російською православною і римсько-католицькою церквою.

У ФІНЛЯНДІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on April 4, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Фінське правительство уступило.

КОПЕНГАҐЕН, 2. цьвітня. — Фінське правительство уступило з причини пораженя, яке воно понесло при останних виборах до парляменту, як се доносить нинішна телеґрама з Гельзінґфорсу.

(При послідних виборах до парляменту соціялістичні партії здобули перевагу. Дотеперішне провізоричне фінське правительство, на чолі котрого стояв ген. Манерґайм, провідник білої ґвардії, складало ся з представників буржуазії і середних кляс, підчас коли робітники і селяни не мали в нім своїх представників).

В АВСТРО-УГОРЩИНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on April 4, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

В Будапешті увязнено 140 визначних осіб.

БЕРЛІН, 2. цьвітня. — Вісти з Будапешту доносять, що богато осіб утікає з міста. На приказ нового правительства увязнено 140 визначних осіб, між тими ґр. Йосифа Сехені, бувшого міністра торговлі, і ґр. Каролї. Обом грозить кара смерти.

Міліонер барон Ґатваґ, властитель кількох часописий, є тепер урядником в приватнім бізнесі. Богато членів бувшої мадярської шляхти, яких маєтки сконфіськовано на підставі рішеня угорського большевицького правительства, шукає тепер за працею.

Австрійські жовніри домагають ся союза з російськими і угорськими большевиками.

ЖЕНЕВА, 3. цьвітня. — На масових зборах жовнірів у Відни була принята резолюція, в якій взвано австрійське правительство, щоби воно війшло в союз з російськими і угорськими большевиками.

З МИРОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on April 4, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

МИРОВЕ ПРЕДЛОЖЕНЄ ЛЕНІНА ПЕРЕД МИРОВОЮ КОНФЕРЕНЦІЄЮ.

Ленін годить ся на независимість народів бувшої Росії.

ПАРИЖ, 2. цьвітня. — Перед мировою конференцією находить ся предложенє російського большевицького правительства в справі заперестаня війни. Предложенє є заосмотрене підписом Леніна.

Крім писаного документу, як доносять, Ленін заявив, що є готовий признати независимість для всіх територій бувшої Росії, які хочуть відорвати ся від саветського правительства. Ленін годить ся дальше здержати пропаґанду в цїли поширеня большевицьких ідей в державах аліянтів, стаючи на становищи, що найліпшим способом пропаґанди буде дійсний успіх саветської системи правительства.

Одержано також достовірні вісти, що Карло Кавтскі, німецький радикал, перебуває під теперішну пору в Москві, роблячи заходи коло заключеня формального союза між Німеччиною і Росією.

Хоч справу предложеня Леніна прикрито тайною, є річию певною, що предложенє було вислане на руки англійського правительства та що воно містить в собі оферту здержаня ворожнечі між російським і англійським правительством. Годі дізнати ся, о скільки се предложенє дотичить Злуч. Держав.

В політичних кругах беруть справу предложеня Леніна дуже поважно, бо заходить небезпека, що російські большевики можуть утворити новий боевий фронт при помочи Німеччини і Угорщини, а небавом також Румунії і Сербії.

Злучені Держави признають правдоподібно правительство Леніна.

ПАРИЖ, 3. цьвітня. — Видаєть ся правдоподібним, що провідники мирової конференції в короткім часі признають правительство Леніна, що є одиноким можливим виходом з теперішної політики, яка опирає ть ся на принципі „не мішати ся до внутрішних справ Росії".

Спеціяльне письмо від Леніна, яке привіз зі собою представник американського департаменту заграничних справ, Віліям Болит, взяли мирові делеґати під розвагу. Хоч він від часу свого приїзду з Москви заховує строгу мовчанку, урядові звіти доносять, що справа Росії є предметом нарад мирової конференції.

Від часу, коли през. Вілсон і премієр Ллойд Джордж виступили проти всяких военних операцій щодо Росії і проти уділюваня оружної помочи державам, які находять ся поміж Німеччиною і Росією, справа признаня большевицького правительства стала питанем лише короткого часу.

Жидівська делеґація домагаєть ся прав для жидівських меньшостий.

ПАРИЖ, 2. цьвітня. — Жидівська делеґація під проводом Юл. Мака зі Шікаґо внесла просьбу до комісії ліґи народів, щоби вона в конституції ліґи народів застерегла права для жидівських меньшостий. У своїй просьбі навела жидівська делеґація окремо дві держави, а іменно Польщу і Румунію.

НА БАЛКАНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on April 4, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

СЕРБІЯ ПРОГОЛОШЕНА РЕПУБЛИКОЮ.

Династію короля Петра усунено з престола.

ЛОНДОН, 2. цьвітня. — Загребська часопись „Вечерні Лісти" доносить, що династію Караджорджевичів усунено з престола та що в Білгороді проголошено републику, як се подає бездротна телеґрама з Риму.

Династія Караджорджевичів, яка через сотки літ панувала в Сербії, була повалена в році 1859, але в р. 1903 повернула назад до власти по замордованю короля Александра Обреновича.

В останних літах король Петро І. недомагав і державою правив в характері реґента його син, князь Александер.

Хорвати, Словінці і Чорногорці після революції в Австро-Угорщині заявили ся за федерацією полудневo-славянських републик, чому однак опирала ся Сербія, якої бажанем було влучити прочі полудневo-славянські краї до Сербії і перетворити її у Велику Сербію з королем на чолі. З того приводу прийшло до поважних заворушень в Хорватії, Слявонії, Босні і Чорногорі. Потвердженє вістки про усуненє з престола Караджорджевичів було би доказом, що ідея утвореня федерації полудневo-славянських републик побідила.

Болгарські большевики приготовлять ся до революції.

БЕРНО, 3. цьвітня. — Вісти зі Софії, столиці Болгарії, доносять, що болгарські комуністи приготовляють ся до революції, яка буде мати на цїли повалити теперішне правительства.

Угорські большевицькі аґенти, як доносять телеґрами, ведуть в Софії сильну аґітацію, роблячи приготованя до спільної акції з Болгарами.

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893

JOSEPH STETKEWICZ, Chief editor.
ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States:		в Злучених Державах:	
1 year	$3.00	на рік	$3.00
6 months	$1.75	на пів року	$1.75
3 months	$1.00	на 3 місяці	$1.00
to Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$3.50	на рік	$3.50
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
Single copy 3 cents.		Поодиноке число 3 центи.	

За кожду зміну адреси платить ся 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Число телефону 498 Montgomery.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

За всі оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає.

УКРАЇНСЬКІ СПРАВИ В ПАРИЖИ.

(Від спеціяльного власного кореспондента У. Н. Комітету).

Париж, дня 20. марта 1919.

Дотеперішне число української делєґації в Парижи побільшило ся. Приїхали нині два нові делєґати з України: **добр. Петро Дідушок,** бувший секретар Української Ради в Києві і співробітник „Нової Ради", найбільшої української денної часописи в Києві (50.000 передплатників). Другим новим делєґатом є **др. Загрін,** представник Жидів-сіоністів з України. Оба приїхали безпосередно зі Швайцарії. Нині-завтра має приїхати ще 10 других українських делєґатів зі Швайцарії, з др. Панейком на чолі. Ціла теперішна делєґація робить диплльоматичну і публіцистичну роботу в Парижи як найбільше енерґічно. Ведуть ся саме тепер дальші переговори з американськими, англійськими і французькими представниками.

Некорисна для аліянтів ситуація на Україні через нові побіди большевиків занепокоїла тут глибоко всі офіціяльні круги. Всетаки Франція офіціяльно підпирає велику історичну Польщу і каже, що коли Львів і Перемишль упадуть, так становище Падеревского в Польщі дуже захитане. От-що їм в голові. Їм не ходить о справедливість, але о становище своїх плеканців, яких хочуть піддержати коштом української території. Тому то і вислали нині, 20. марта, депешу бездротну до українського ґенерала коло Львова, Павленка, предкладаючи йому завішене оружя і нові переговори в справі польсько-українського спору. **Фактом є, що аліянти в першій мірі відвічають тут за непотрібний пролив крови. Франція нехтує засади Вілсона; робить свої тайні коншахти з Поляками; шле своє військо для армії Денікіна і Колчака; рекрутує у Франції нові батальони для сеї армії, та шле 50 тисяч польського війска відси до Польщі, яке, як признають тепер офіціяльні французькі круги, має бути ужите проти української „банди" в Галичині.**

К—т.

НОТА УКРАЇНСЬКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА ГАЛИЧИНИ ДО МИРОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ В ПАРИЖИ.

на руки президента Вілсона і премієрів: Клеманса, Ллойда Джорджа і Орлянда.

Спеціяльний кореспондент У. Н. Комітету з Парижа прислав отсю ноту правительства Західної Української Републики, підписану міністром заграничних справ, д-ром Василем Панейком, до мирової конференції в Парижи:

Берно, Швайцарія, дня 13. марта 1919.

Через зірване переговорів в справі завішеня оружя між Поляками і Українцями у Львові і з огляду на невдачу місії ґенерала Бартельмі моє правительство поручило мені подати Вам, Ексцеленціє, слідуючі інформації:

Невдача місії ґенерала Бартельмі не може здивувати того, хто мав нагоду слідити пильно за тактикою повіреної йому місії. По своїм приїзді до Львова при кінци січня с. р. він не скривав ся з фактом, що привіз амуніцію для Поляків. Від самого початку він не скривав ся зі своєю сторонничостию зглядом і в користь Поляків, беручи участь у військових польських парадах; інспектуючи фронтову польську лінію; підносячи в промовах своїх польське братерство з Французами; роблячи словом все те, що скомпромітувало його яко посередника в польсько-українських спорах. З другої сторони, він себе оголошував, що не знає Українців; не старав ся бути ними поінформований, **а навпаки робив противно тому, як робили місії: англійська і американська.** Він зразив собі українських мілітарних висланників через своє бундючне поведенє і трактованє їх. Він не хотів входити в жадні зносини з урядом Західної України, якому підлягає українська армія в Галичині, і відказав ся катеґорично відвідати українську боєву лінію, щоби провірити лично відносини на місци. В тімсамім часі ґенерал Бартельмі не вагав ся посилати фальшиві рапорти пятнуючи війска українські яко: большевиків, бандитів, убийників жінок і дітий і т. д. По перших зачатках переговорів ґенерал Бартельмі повинен був напевно знати, **що Українці згодять ся на завішене оружя лише тоді, коли підставою переговорів буде зазначене етнографічних польсько-українських границь в згоді із засадами президента Вілсона. В тімсамім часі він зміг ся підчас переговорів на предложене Українцям половини їх етноґрафічної території, якої цілість знаходить ся фактично в посіданю Українців від чотирох послідних місяців, опираючи своє предложене нібито на згоді аліянтів.** Коли зважити, що ґенерал Бартельмі предложив свої услівя Українцям в часі, коли вони мали фатальну для Поляків перевагу, позаяк мілітарний успіх запевнив був Українцям скоре здобуте Львова і тимсамим скріпив позицію Поляків, легко зрозуміється ся душевний настрій українських політичних і військових сфер. Серед таких условин відновлене боротьби було военною і політичною конечностию.

Українське правительство жалує дуже, що не може уживати свого війска на східнім фронті проти большевиків, бо чуеть ся фактично змушене навіть вицофати свої війска зі східного фронту і скріпляти свої резерви на західнім фронті в боротьбі проти Поляків. **Коли західні границі України не будуть полагоджені, тоді розвязка не лише українського питаня, але й взагалі східно-европейського буде неможливою.** Отсе власне являеть ся причиною, чому українське правительство, не моючи змоги битись на двох фронтах, **чуеть ся спонукане концентрувати усі свої сили на освободжене своїх земель від польського наїзду, а опісля знова зачинати систематичну боротьбу на сході для освободженя решти українських земель.** Коли сі заходи нині не увінчають ся бажаним нами успіхом, так вина за се в першій мірі спадає на ґенерала Бартельмі, який очевидно не мав наміру причинити ся до полагодженя польсько-українського спору, але противно, спаралїжувати боротьбу Українців і тимсамим улекшити шанси Полякам на будуче.

Др. Василь Панейко,
міністер справ заграничних Західної Укр. Републики.

НЕПРАВДИВІ ЧУТКИ ПРО НОВУ „РЕВОЛЮЦІЮ" В ГАЛИЧИНІ.

В Галичині відбула ся революція по упадку Австрії і по прогнаню панів. Нарід перебрав у свої руки землю і управу краєм та поставив армію для оборони здобутих революцією своїх прав і став орґанізувати галицьку Україну як нову народну републику.

Орґанізоване сеї нової народної републики відбуваєть ся серед тяжкої боротьби проти наїзників з панської Польщі Падеревского. Поміч в тій боротьбі галицька Україна має тільки від буковинської України, від угорської України і трохи від київської України. Однак ся поміч незначна, бо з північного сходу нападає на Україну другий ворог — московський большевик. Московські большевики наїхали на Україну і там разом з місцевими міськими московсько-жидівськими большевиками рабують український нарід.

Але як би український нарід справив ся скоро з наїзниками з панської Польщі, то тоді скоро справив би ся також з московськими наїзниками. Се большевики знають і тому вони так завзято нападають тільки на український нарід, а панської Польщі не зачіпають і навіть хотять з нею помиритись. Вони знають, що поки Польща нападає на український нарід, поти і їм легко нападати і в тих нападах мають спільний інтерес.

Аби здавити українську військову силу в Галичині, большевики раді би зробити там ще свою, московсько-жидівську „революцію". Як би так галицькі Українці перенялись „савєтами" і замісць боронитись проти польських панів зачали наради над „савєтами", то, розуміеть ся, польські пани заняли би Галичину, а московські большевики не мали би страху перед українськими військами з Галичини та остались би дальше на Україні і вивозили би з неї даром збіже, уголь, зелїзо в свою голодну і знищену большевицтвом Московщину.

Покищо їм така штука не вдала ся, а не вдалась тому, бо український нарід в Галичині се не діти так як нарід московський, котрий через свою темноту не вмів узяти власти в свої руки і доси позволяє над собою панувати „червоній ґвардії".

Однак мрії про большевицьку „революцію" на галицькій Україні вже зродились в Москві і в Варшаві, а відтам розширено їх по сьвіті, та українське правительство в Галичині заперечило їх урядово.

Український нарід в Галичині доконав революції самий і тепер її боронить, а ті, що хотіли би в Галичині большевицької революції, в дійсности не помагають тому народови, тільки польським панам-наїзникам, що хотять гозбавити український нарід в Галичині прав, здобутих в революції.

ПІДПИРАНЄ ЗАБОРЧОЇ ПОЛЬЩІ.

З кореспонденцій, які наша часопись містить з Парижа, наші читачі бачать, що теперішне французьке правительство ставить ся неприхильно до політичних змагань освободженого украніського народу, а підпирає московських і польських панів. Французькі міністри і їх опікуни, французькі банкирі, воліли би, аби на українських землях панували московські і польські пани, ніж аби український нарід мав власть у своїх руках. Панам з панами ліпше.

Се, впрочім, Українці знали давно і їх се не дивує. Але дивує їх, чому представники других держав, а саме Злучених Держав і Великої Британії, котрі прихильно відносять ся до визвольних змаґань українського народу, терплять таку політику теперішного французького правительства і мовчки їй приглядають ся.

За почином французького правительства не лише признано панську Польщу, але позволяєть ся їй нападати на другі народи і даєть ся їй поміч, а Україні відмовляєть ся признаня і всякої оборони перед заборчими нападами Польщі.

Тепер приходить вістка з Парижа, що аліянти посилають польських жовнірів, зібраних в Америці, під проводом вшехполяка Галлєра до Польщі, для боротьби з ворогами панської Польщі. Проти кого він гадає воювати, Українці знають, бо торік в жовтни він в „деннім приказі" сказав до тих жовнірів, що **„оружем мають відбити Львів і Вильну", значить, що гадає оружем загарбати галицьку Україну і Литву.** Се сказав він зовсім виразно і певна річ, що як він іде на поміч заборцям з панської Польщі, то він іде їм помагати в наїздах на українські, білоруські і литовські землї.

На все те Франція позволяє, а Америка і Анґлїя приглядають ся мовчки і спокійно такій політиці.

Се є найсумнійше явище з теперішної політики в Европі і коли великі держави, що тепер мають у своїх руках мирову конференцію в Парижи, будуть продовжати таку політику, та не перестануть підпирати заборчої Польщі, то приймуть на себе одвічальність за те, що довго годі буде привернути мир, спокій і лад в східній Европі.

АЛІЯНТИ, УКРАЇНА І ПОЛЬЩА.

Др. Володимир Сінґалевич, член Української Народної Ради в Галичині і її представник в Швайцарії, заявив слідуюче українським журналїстам про аліянтську місію, яка була прибула до Галичини в цїли заключеня розєму між Поляками і Українцями:

„Домаганє аліянтської місії, в якій між иншими находить ся також бувший французький амбасадор в Росії, Нулен, аби безпроволочно вжинути мілітарні кроки, — не є умотивоване ані фактично ані обєктивно. Ріжні аліянтські місії стали на тій точці погляду, що з Україною вони не можуть провадити переговорів ані признавати її. Всі інформації вони черпають виключно від Поляків. Вони хочуть, аби Українці заперестали боронити ся проти польського наїзду, та іґнорують право українського народу до самовизначеня. Між Сяном і Львовом жиє півтора міліона Українців, котрі становлять 80% населеня в тій области.

„Ґенерал Бартельмі не має ніякого довіря серед Українців Він стараеть ся скріпити польський шовнінізм та імперіялїзм і в демонстративний спосіб виступає в польськім уніформі на театральних манїфестаціях в Кракові і Львові. Кажуть, що тимсамим спеціяльним поїздом, яким приїхав сей ґенерал до Львова, привезено також гармати і амуніцію Полякам, щоби вони мали чим поборювати Українців.

„Лише така місія аліянтів могла би причинити ся до покінченя боротьби, яка була би цілковито безсторонна і не була би під впливами ані Поляків ані Українців. Всяка инша форма інтервенції причинить ся хиба до продовжуваня розпучливої боротьби".

ЗБИРАЙТЕ І СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ НА 100.000-НИЙ ФОНД ОБОРОНИ ГАЛИЧИНИ!

УКРАЇНСЬКА РОБІТНЯ.

Чи чули ви коли що про українську фабрику? про українського винахідника? про українські патенти? Правда, що нічого, або дуже мало. А преціньсе таке часте у других народів. Виходило би з сего, що народ український щось мало мислить, бо ще доси нічого не вимислив. Та воно так зле не є; уся річ в тім, що народ той мало, або майже ніякої уваги не клав дотепер на той діл просьвіти, себто на промисл. Навіть торговля не інтересувала дуже сей народ. Ледви маленькі крамниці, денеде якась книгарня, — але української робітні, якогось питомого виробу українського прямо не видимо. На всіх річах в руках українських видніє марка чужа, патент чужинецької голови. А преціньталанти в нас є, та біда в тім, що лиш в одну сторону всі позвертані. Кождий, ледви на хвилю увільнений від праці за хлібом своїм насущним, сейчас звертає очи й цілу увагу в письменство, в політику, і тим то і маємо чимало, може аж забогато, тих політиків, партійників, письменників, та що за тим іде і віршомазів, артистичних критиків; а промисловця, українського винахідника якогось патенту таки нема.

Тай чимраз яснійше се добачуємо, що мимо нашого письменства, наших прекрасних віршів тай ґрунтовної критики якось сьвіт не конче нас респектує. Ледви хоче собі запамятувати, що такий народ там а там жиє. Видко, не маємо чогось такого в руках, чим би ми чужинцям в тямку вбили ся. Не маємо свого промислу, своїх винаходів, своїх патентів, які би влазили в чужинецькі руки і впадали в око та мимоволї грязли в память їх: ось се річ українського виробу, се винахід Українця, се патент Українця і треба від него дозволятись, або окупитись, аби позволив тую річ фабрикувати, бо вона потрібна, без неї в житю щоденнім не можемо обійти ся. Доперва се знайшло би собі імя у сьвіті, доперва се виробило би славу народови, коли кождий чужинець, чи він ворожо чи байдужно супроти нас успособлений, мусів би собі наше імя запамятати, мусів би про нас діти свої в школах учити, а навіть зібралаб його охота і нашого язика учитись.

Якраз тепер, коли вже сподіваємо ся републики, коли вже буде можна накладати на чужинецькі вироби акцизу граничну, якраз тепер час нам приходить оглядати ся за своїми виробами, бо инакше повиставляють нам на Україні чужинецькі фабрики, а ми останемось по части рільниками, а по части таки дальше невільниками в чужих фабриках на своїй земли. І знов вихіснуванє і знов невдоволенє і знов забуреня і знов революція і знов большевики і знов спустошенє і знов занепад.

Зі сказаного ще не можна заключати, щоби між нами вже не було дотепер промислових одиниць та ріжнородних винахідників, але на жаль закриті вони чужинцями; над їх гадками, винаходами прибита чужа марка, окуплена добрими грішми, або инакше сказавши, є се грубо оплачені невольники якогось чужинця, котрий ссе їх талант, підхоплює кождий винахід, кине їм за се сейчас мішок золота, а сам чим борше бє свою марку на тім. Тому то й нічого українського не маємо, хотяй і промисловців і винахідників українських маємо. Для прикладу згадаю лиш такого Николу Теслю. Тесля є з роду Сербом (уродив ся в 1857 р., а прибув до Злучених Держав в 1884 р.), та хто видів се імя на якімсь предметі надруковане? Замісць него є на них надруковане чужинецьке імя: „Вестінґгавз". От і трагедія народу; Тесля має голову, талант, здаєть ся перший по Едісоні, а від той час, коли Едісон постарівшись перестає вже продукувати, таки перший у сьвіті, та бідний незнаний, а Вестінґгавз, котрий має лиш напхані кишені та впрочім незначна голова, скрізь лїзе нам в очи своїм іменем, надрукованим по всїляких предметах. Може вже і Тесля достатно собі живе та тїшить ся чималою сумою по банках наскладаною, та що народови його з того? Де прислуга народна, де патріотизм, де обовязок супроти свого народу?

Але і ми маємо рівнож такого українського винахідника, який засьвітив таланом, дав себе пізнати у промисловім сьвіті кільдома патентами, а навіть уже і чисто українську фабрику заложив у Шікаґо. Не розплющуйте так широко своїх очий, бо се правда, дійсна правда. На Адамс Евені в Шікаґо видніє красний будинок, принадно виглядаючий зверха; се робітня українська, се фабрика п. Гонського. Працює там наразі десятьох робітників, також всі Українці, по більшій части здібні механіки. Виробляють вони ті предмети, які винайшов і опатентував наш Українець. Ті предмети, які уже від трох літ чужинці заглянули і слинку лякають, коби їх можу свої руки дістати; все і все, наче нетлї пхають ся автомобілями череваті капіталісти до сего молоденького нашого Українця, підмовляють його і грубі суми підсувають. „Продай нам, ми тобі грубо заплатимо; продай, ми то гарно використаємо; продай нам, бо ти бідака, не маєш чим то випродукувати; продай нам, будеш спокійно собі з капіталу жити, а кождий дальший винахід ґарантуємо, що сейчас солено викупимо, лиш продай нам; тимсамим позволь нам таке а таке імя (якогось другого „Вестінґгавза") видрукувати, а ти останеш без імени і закуриш цигаро та будеш політикувати".

Та молоденький сей Українець не даєть ся намовити, тримаєть ся, тріпаєть ся сам о своїх силах та не даєть ся зловити в обійми. Се патріот, се тверда одиниця, яка поставила собі за обовязок народ свій вславити; се Українець упертий, який доконче хоче примусити чужинців вимовляти українське імя, про Українців дітям своїм розказувати; се дійсний, завзятий, чубатий Славянин.

Та вже само імя „Українець" говорить, що він бідак, що йому і трудно і тяжко приходить устоятись при своїм благороднім намірі.

Великий круг Українців запримітив його вже, пізнав його високі цїли, зрадів серцем та поспішив з помочию матеріяльною, себто розкупив велике число удїлів (шерів). Та отсею дорогою познакомлюємо сего нашого українського винахідника з ширшою громадою і просимо більше заінтересувати ся тою справою, бо сеж наш обовязок до слави нашого народа причинятись.

Слїд би було сказати дещо про його винаходи.

Попри преріжні подрібні винаходи на поли електричнім висунув ся на очи всїх чужинців його винахід машини рухомих образів („мувінґ пікчер машін"). Дотепер істнує машина поєдинча, що по кождім скінченю одного звою образів („філм ріл") мусїла переставати, щоби другий такий звій навинути. Се забирало доволї часу, публика нетерпеливила ся, божь вона платить. Щоби тому запобігти, ставили по більших театрах другу машину і, очевидно, другого чоловіка коло неї, і в той спосіб запобігали непотрібним павзам. Та зате підвисшали ціну тікетів, щоби собі відібрати за другу машину, за другого чоловіка, та за друге сьвітло, що безнастанно в двох машинах горить. Через те був великий експенс електрики в міських електровнях, заподіяний якраз тим безнастанним перериванєм то двох то одної машини у кождім театрі в місті. Кілько то виходило на дармо угля, кілько було перемінюваня сили, потрясень машин, кілько через тоє слїдувало попсовань? Словом — кошти у всїх напрямах.

На се приходить тепер нова машина, винахід нашого Українця, яка сама автоматично переловлює фільми другого звою, по скінченім першім, без ніякого перестанку, без ніякої помочи людської. Один лише чоловік її обходить і одна машина заспокоює хоч би не знати який великий театр.

Се дуже заінтересувало чужинців, особливо зі сьвіта театрального. Сї чужинці ставляють сотки тисяч долярів нашому Українцеви, щоби лиш викупити се, або благають його, щоби як найскорше виробляв ті машини, хотяй би і тисячки денно. Всьо вони забралиб, всьо закупилиб. Та виробляй, Україньче спритний, як ти бідний, як лиш голова золота, а кишеня пуста. От і тут помочи родимців потрібно, і то доконче, зараз!

Дальше зладив він чудову лямпу, яка своїм прегарним виглядом не повстидалаб ся зайти навіть і до самого маґната Ракефелєра, або і до самого якого там „кайяснїйшого"... І вона таки там зайде, лиш трохи підмоги від родимців.

Гарна одним словом та ще й чудова, бо рівночасно заступає місце ґрамофона. Містерно укритим невеликим мотором обертає якінебудь рекорди і видає чудові звуки чи то милозвучні тихійші, чи голосні доносні, які своєю силою перевисшають о много ґрамофони „Сонора", — які є без найменьшого храпіня трубового, так разячого у других ґрамофонах. В тім то власне поліпшенє і комплїкація.

От ще би згадати про трубу автомобільову. Кождий близше обзнакомлений знає, що вона коштує $25.00, та се-б ще меньше, але вона мусить бути порушувана мотором електричним. Забракне часом несподївано батерії в дорозї і роби, що хоч. Та наш винахідник запобіг сему; приладив трубу без мотора електричного, яка буде порушувана таки тимсамим подувом воздуха, проти котрого автомобіль їде; все певна, не коштовна, бо стояти-ме заледви 35 центів. Зробить се немалий попит і переворот у сьвіті автомобільовім. Та і до сего треба помочи матеріяльної родимців.

Як бачимо, не є се якісь мрії, утопії, а річи дійсно на часі, потрібні і попитні предмети, котрі мають запевнений збут, лиш коби також на часі помогли родимці закупленєм удїлів. Тож покажім ся патріотами в сій справі. Один удїл принесе подвійну користь: і кождому удїловцеви і цїлому народови, бо причинить ся до тривалого зазначеня нашого імени на мапі всесьвіта.

Е. Б.

ПЕРЕКОНАВ СЯ, ЩО УКРАЇНЦІ НЕ Є АВАНТУРНИКАМИ.

Опінія премієра Остапенка про Москалів.

До Відня щойно повернув тепер один з кореспондентів американської пресової аґенції „Асошіейтед Прес", котрий, як каже, переїхав цїлу Україну і Польщу та переконав ся, що справи в тих державах не стоять так, як їх доси представлювано.

Сей кореспондент, будучи на Україні, переконав ся, що там є великі склади збіжа, яке може виживитт половину Европи. Він стрічав ся там з многими визначнїйшими Українцями, котрі, як каже, слїдять точно розвій подій в Европі.

„Важним є знати, — каже сей кореспондент — що на Україні в дійсности панує національний рух. На жаль Поляки, котрі природно повинні співділати з Українцями, представляють сих останніх яко таких, котрими проводить ґрупа авантурників. Сю характеристику приписують головно людям, котрі ведуть провід між Українцями в Галичині.

Американський кореспондент опрокидує се польське твердженє. Сей кореспондент впевняє, що він є першим американським кореспондентом, котрий звидів цїлу східну і західну Україну та мав змогу засягнути ріжних інформацій про Українців і український рух з першої руки. Він особисто переконав ся, що українські провідники не є авантурниками і населеня краю не є авантуриче; вони бажають лише запевнити собі независимість своєї держави.

Новий премієр України, Остапенко, заявив сьому кореспондентови отсе: „Аліянти підозрівають нас, що ми злучимо ся з Московщиною. Сього ми ніколи не зробимо. Ми маємо настільки розуму, щоби розуміти, що всі Москалі, включаючи і Толстоя, є недотепами. Ніяке політичне або суспільне добро ніколи не вийшло ані не вийде з Московщини. І большевики є недотепами. Ми противно — є більше Европейцями".

ЧИ Є У ВАШІЙ МІСЦЕВОСТИ ВІДДІЛ У. Н. СОЮЗА?

Як нема, то кождий сьвідомий Українець повинен постарати ся, щоб заснувати його.

До заснованя нового відділу У. Н. Союза потреба на початку не меньше як 6 нових членів.

По близші інформації в справі заснованя нового відділу треба зголошуватись листовно на адресу головного рекордового секретаря У. Н. Союза.

S. MILANOWYCZ
P. O. Box 76 — Jersey City, N. J.

ЗАМІТНЕ ПИСЬМО ВІД УКРАЇНСЬКИХ БРАНЦІВ В ІТАЛІЇ.

До редакції „Канадійського Русина" прийшло дня 25. марта б. р. отсе таке письмо з Італії:

Ми, полонені офіцири Українці, інтерновані в таборі для полонених австрійських в Х. . . Італія, звертаємось до Вас зі слідуючою справою:

Ми вчинили тут стараня, щоби із полонених Українців в Італії утворити українську леґію і віддати її на услуги українського правительства для оборони української держави перед її ворогами. Крім нас, як знаємо, також другі гуртки наших полонених починали вже стараня в тім напрямі. Ми сам вже трома наворотами подавали до італійського правительство просьби зорганізувати нас у леґію добровольців і вислати на Україну, щоби підперти українське правительство в боротьбі проти большевиків. Сегодня дістали ми свої просьби назад. Притім нам натякнено що Італія не мала би нічого проти того, щоби з нас утворити леґію, але вона моглаб се зробити лише за згодою нашого правительства, та мати запоруку від нього, що воно поверне їй всі видатки, які будуть вложені на сю ціль. Ініціятива мусить вийти від нашого українського правительства.

Ми є в дуже труднім положеню, щоби безпосередно порозуміти ся з нашою державою і правительством. Але стараємо ся дорогою кореспонденції знести ся з начальними людьми нашої теперішної держави. Та се лиш слабий голос — нам треба помочи і попертя зі сторони осіб та чинників, які є вільні і розпоряджають політичними впливами. На підставі наших заходів у краю вижидаємо тепер від нашого правительства відповідних старань у правительства італійського та других союзних держав, як се нам поручили тутешніміродатні круги.

Та се ще не все. Нам треба ще політичного а також фінансового попертя ізза моря. Заносимо до Вас, Пане Редактор, просьбу вчинити стараня у правительства канадійського та Злучених Держав і звернути їх взгу на наші надармо марновані тут сили. Після кличів, які несе сьвітови Америка і начальник її, найбільшої держави, ми маємо право боронити самі добра нашої держави на власній землї, боронити і підпирати правительство.

Дальше просимо Вас о поперте в нашій і анґлійській пресі справи леґії і пропаґанди в міродатних кругах.

Вкінци треба би пропаґувати гадку державної позички України в Америці на цїли леґії, як се вчинили Чехи та другі славянські нації бувшої Австрії.

Для інформації додамо, що нас всіх полонених офіцирів буде тут понад 500, а української мужви до 100.000.

Кличемо отсим до наших земляків за морем, аби не відказали нам помочи у сїм сьвятім ділї. Не дайте марнувати наших сил у неволї, але дайте спромогу хопити оруже в руки — не для дальшого проливу крови, але для запроваджения ладу і мира на Україні, яка нашої помочи так дуже тепер потребує!

Отсей клич пересилаємо Вам в імени гуртка 130 полонених офіцирів Українців, котрі находять ся тепер в . . . . . . Та ми певні сего, що й инші полонені офіцири Українці, а також мужва — се один дух з нами. Пропаґанда між мужвою майже злишна.

Поручаючись Вам, Пане Редактор, в імени гуртка здоровимо і позістаємо з поважанем,

Др. Юліян Комаринський,
Інж. Роман Мійський.

ДОПИСИ.

EXPORT, PA.

Повідомлене в справі жертв на оборону Галичини.

Дня 9. лютого відбула ся тут важна нарада в справі жертв на оборону Галичини. Найбільше потрудив ся в тій справі Стефан Якимець і Франко Звір, секретар нашого відділу (ч. 101).

По укінченю мітінґу наш предсідатель попросив присутних членів, аби затримались і вислухали кілька слів. Він розповів відтак про те, що тепер роблять наші рідні в старім краю, з ким вони бють ся і за що.

„Наші рідні брати і сестри — говорив бесідник — находять ся в дуже прикрім положеню. Вони і за що бють ся, кров свою проливають, врага Ляха з нашої землі виганяють і для нас свободу і волю здобувають. Тож і ми не маймо лукавих серць для свого брата, але добуваймо, коли прийшов час, свою волю і визволім свою Неньку-Україну з ляцького ярма. Покажім всьому сьвітови, що ми не пропали!"

По укінченю бесіди предсідателя виступив зі своєю промовою секретар, котрий розумно пояснив дещо з історії України. Його промова тривала звише пів години і з неї кождий доковав ся, хто він є, чим він є і під який прапор належить.

По промові секретара всі члени згодили ся вибрати колекторів і вибрали С. Якимця і Ф. Звіра, котрі є тут більше знані і прихильні до людий. Вони радо приняли ся до того обовязку і зібрали аж 100 долярів, чого ми навіть не надіяли ся. Хоч се невелика сума в грошах, але велика ціль до порозуміня з тим пірваним народом, котрий від віків є під опікою ворога і котрому вже час було проснути ся з тої темноти.

Притім ми собі постановили перейти більшу часть своїх знакомих, котрі нас гримали братською любовю і кождий дав жертву по своїй можности. Всім чесним жертводавцям желаємо многая і благая літа прожити на свобідній Україні, під своїм власним синьо-жовтим прапором.

Іван Бразинець,
член 101-го від. У. Н. С.

BINGHAMPTON, N. Y.

Сумна будучість нашої громади.

У нашій місцевости є богато Українців галицьких. Спершу, коли зачали приїзджати до Бінґгемтон, то всі гуртували ся при братстві Успенія Пресв. Богородиці У. Р. Союза, і тоді були всі послушні і дбалі. Пізнійше зорганізовано товариство Січ, У. Н. Союза, а тоді робота зачалась ліпше на народній ниві та задумали побудувати собі церковцю. Дійшло вже було до того, що був і уряд парохіяльний вибраний і колектували через кільканайцять місяців. Але пізнійше так зайшло, що позволеня на будову церкви не дістали, бо якраз у тім часі помер бл. п. епископ Ортинський.

За часів бл. п. Ортинського ходили і їздили, але замало ще було, та не позволяв, і через непозволенє кацапия в нас вродилась, бо декотрі старокрасві кацапи збаламутили здорових Українців на те, аби побудувати парославну церкву під покровом Николая Кровавого. За них богато писалось і ще пишеть ся, але їм у нашій місцевости вже близкий конець, бо мало їх було і то більша часть вже покинула царославну „вєру" і карпаторускість. Уже недалекий той час, коли їм в нашій місцевости засьпіваєть ся вічную память.

Оставші Українці брали ся богато до народних справ. Пізнійше замало було сих двох відділів, то зорганізували собі ще один від „Гайдамаків". Тоді праця зачала ся псувати, бо не було роботи на народній ниві, але політика партійна. Одні на других пальцями показували і хотіли розбивати одні других. Так зачали ся нарікання між усіми: одні хотіли церкви, другі народного дому, а треті не хотіли нічого — і ті треті виграли! Церкви ще не було, а о сьвященика і дяка вже старали ся, і боротьба ішла між ними, хто і відки має бути сьвященик, а котрий дяк.

По смерти епископа Ортинського їздили наші люди за дозволом до о. Понятишина. Виїхало двох, котрі взяли собі на дорогу з церковної колекти звише 50 долярів. Їздили, Бог знає куди, всюди і зі всіми бачили ся, зі своїми кралями по всіх плейсах, а коли приїхали, то казали, що щось нового привезли цікавого від о. Понятишина на папери. Минуло яких три роки, а вони ще не здали справоздания по нинішний час.

Пізнійше мали вже будувати Народний Дім, на котрий церковні гроші призначено. І богато зложили жертв на Народний Дім, та як зачали будувати, то майже всі гроші розтратили. Народного Дому ще не було, а професор вже готов був, і то не один, але десять.

Пізнійше сказали, що нам, Українцям, не треба нічого у Бінґгемтоні. Так за будову тих двох сьвятинь забули, а свої діти учать в чужих, собі ворожих школах.

Сходять ся по чужих домах, свої гроші дають чужим, взялись до політики такої, котра є ворожа нашому народови. Ся політика почала ся в нашій місцевости наперед між Литвинами, від Литвинів взяли моду російські большевики, а від о-станих почали знова наслідувати деякі наші Українці (коли їх можна Українцями назвати). Вони спровадили собі лідерів з „Робітника", а ті страх мудрі, бо вимислили на наші старокрасні села три кухні і один горнець каші, з котрого всі наїдять ся, як вже не будуть голодні...

І се правда: тільно їх є, що один горнець каші вистарчить для всіх. Вороги руйнують нашу Україну, а ви, сини її, що маєте ратувати, ви ще помагаєте ворогам руйнувати.

Коли хочете, аби вам добре жило ся, то чомуж не помагаєте Україні, але ще й насмїваєте ся з неї? Блудні сини! Україна вас не прийме до себе, бо ви її гірші рани даєте. Забудьте за три кухні і за горнець каші, бо се може бути хиба там де в селі жиє десять господарів, а не там, де жиє кількасот, або й більше. Коли хочете говорити за кухні, то собі говоріть, але не наражайте українського народу. Такі лекції, якими ви надуваєте український загал, се затар, нездорове і нехосенне; се отруя для свого рідного. Ви ще гірші від кацапів, бо кацапи собі сїли хоть так, в переломову хвилю, а ви теперка найгірші перешкоди робите. Чому не подумаєте за народні справи? Чому не скликуєте всенародних віч? Чому не протестуєте за чорні польські забаганки? Чому не протестуєте проти словацьких і чеських забаганок? Чому не протестуєте проти большевицького наїзду на Україну? Чому не робите сего, що ви повинні робити?

Так наша околиця сходить з тими Українцями з високого на низке, що в коротнім часі за українське життє ані духа не буде в нашій околиці, коли з блуду не навернуть ся, бо діти всілякі, а вони нема, Українці богато, а не роблять ся нічого.

Нейже час взяти ся до роботи народної, де всі ми, бінґгемтонські Українці, згуртуєм ся і обрадим ся, чи все така темнота буде, чи може час би зачати українське родинне житє.

З Богом і з людьми до праці, а Бог і люди нам поможуть!

П. Поточний.

YOUNGSTOWN, O.

Театральне представлене.

В неділю, 2. марта, відіграли місцеві аматори „Наталку Полтавку" в церковній галі при 526 В. Рейн евеню.

Зазначую згори, що я не маю на цілі нападати на невинних людий, аматорів чи режісерів, але хочу навести кілька фактів їх власного блуду, через котрий так сумно потерпіла згадана штука.

А іменно у наших панів режісерів істнує вже мабуть з природи така хронічна хороба, котра змінює всяку штуку після свого уподобаня, як прим. партитуру, або щось нового додати, котре ніколи неможливе у всякого рода штуці.

Рівнож просить ся запамятати, що до окрашеня штуки належать головно характеризація, співи, коректне вимовлюванє слів, а також поведенє аматорів на сцені підчас гри.

Все те залежне від режісера, котрий повинен подбати за се, аби себе не виставити на посьміх.

Зачинаю від Возьного. Його схарактеризовано як якогось дикого Гіндуса. Мав довжезне волосє, помежи котрого виглядав сажею почернений ніс, і то все. Кромі махання головою жадних рухів у него не було, а говорив не так, як хотів Котляревський, але так, як йому самому подобало ся. Значить ся, ролї не знав цілковито і уповав по більшій части на суфлера, котрий так голосно говорив, що аж коло виходу було чути.

Рівнож Виборний виглядав на якогось цирквового блазна, котрий кромі волося, яке досягало його рамен, і кромі червоного носа, не мав жадних черт, котрі представляли би Виборного. Його гра була засьмішна: богато скаканини і махання головою пригадували потроха (але кепсько) Чарлі Чапліна.

Дівчина в ролї Наталки віддала свою ролю несогірше. Рівнож пані Яворська в ролї Терпилихи вивязала ся знаменито. Жаль тільки, що наші режісери не знають, що і женщини повинні перед виходом на сцену характеризувати ся.

Решта роль випала о много слабше, тому не оплатить ся забирати місця на їх „похвалу".

Даю панам режісерам під розвагу, щоби характерезували як слїд, а не начіпляли волося, де не треба. Рівнож щодо роль то давати їх таким, котрі до них відповідні, як до співу так і до тексту, вимовлювання слів, а тоді не вийде котяча музика. Тоді і наш темний загал розріжнить драму від комедії.

Аматор.

BAYONNE, N. J.

Спростоване і пояснене.

Взявши до рук число 25-те „Свободи", з дня 1. марта, знайшов я допись з Байонн. Зачав я читати з цікавости; думаю, що щось доброго подано, але детам. Пізнав відразу, що шановний дописуватель минув ся з правдою і хоче надути читачів „Свободи".

Шановний дописуватель розповідає, як то Українці в Байоні показують свій патріотизм супроти своїх ближних, а особливо урядники відділу 213-го У. Н. Союза супроти померших членів. Подає дописуватель, що як помер Поляк, а ще до того салюніст, то члени товариства купили вінець, наняли музику і провадили тіло в параді до костела. А як умер Українець, то паради не було, бо Українець не мав салюну. Пише дописуватель, що Українці в Байоні потрафлять десятками перескакати по барі, а на якусь ціль народну то не стає; а як часом прийдеть ся щось пореферувати, то роблять се таки при барі і з тим ідуть спати.

Став я тай задумав ся, як така гадка могла вродити ся в голові дописувателя. Він же знає, що здорово пробрехав ся, то й пащож було писати неправду до ґазети, яку всі чесні люди шанують? Не инакше, а зробив він се зі злоби, або радше з ненависти до „Свободи".

Я наведу тут самі голі факти, котрі дуже легко провірити, бо ціла наша громада може се засьвідчити.

Отже Українець умер в жовтни 1918 р., але не один, а три члени 213-го відділу У. Н. Союза. Кождому з них наш відділ постарав ся о вінці, але паради не робив, бо в той час тутешні власти заказали всякі сходини публичні; навіть школи були замкнені через інфлюенцу. Отже се не вина членів ані урядників відділу, що не парадували.

На місячнім мітінґу дня 17. грудня 1918 року, на внесене Стефана Бойка, щоби помогти бідній вдові і сиротам, братство від себе ухвалило дати з каси 25 долярів, а в додатку вибрало комітет, аби пішов за колектою помежи байонських Українців на різдвяний дар для вдови і сиріт. До комітету зістали вибрані: Юрко Воробець, Юрко Бойко і Стефан Бойко. Вони сколектували, як пише дописуватель, звиш 210 долярів, за що дописуватель назвав С. Бойка каменярем.

Вмер Поляк, а ще й салюніст, член 213 відділу, дня 2. січня 1919 р., і відбув ся мітінґ в справі похорону дня 3. січня 1919, о годині 7-мій вечером. Члени ухвалили, щоби виступити в параді, тай так і зробили, бо Поляк салюніст був членом братства від його заснованя, то є 10 літ, і ніколи не виступав ворожо проти Українців. Дописуватель о тім не спімнув, бо видко не знав, а може забув...

Шановний дописуватель, уважаючи С. Бойка каменярем в Байоні, пише, що С. Бойко яко касієр придбав для братства 500 долярів, але Стефан Бойко касієром у нашім відділі (213-тім) ніколи не був (був лише предсідателем) і ніколи не зорганізував 85 членів до відділу, бо за урядованя С. Бойка не було всіх членів 85.

Дописуватель, котрий підписав ся „член 213-го відділу", не зважає на тое, що такими дописями шкодить як братству так і У. Н. Союзови, бо тим знеохочує організаторів до дальшого органiзованя. Не годить ся зрештою понижувати других членів свого відділу і сього сьвідомий член свого товариства ніколи не зробить. Якби то була правда, то що иншого, але чорнити і обріхувати людий невинно чесна людина таки не потрафить.

Член 213-го відділу У. Н. С.

Читайте українські книжки і ґазети, бо часте читанє веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок до друкарні „Свободи".

Наша ґазета є присьвячена робітничій справі. Доля та судьба нашого робітника лежить нам на серци передівсім. Не дбаєм о зиск, тільки о твоє добро, мученику праці! — Пренумеруйте „Свободу"! („Свобода", число 1-ше, 15. вересня 1893).

Людвик Сальо.

ПРО ВИХОВАНЄ МОЛОДІЖИ.

Молодіж! Кому не забєть ся скорійше серце при сім слові? Кому не заграє живійше кров? Хто не понесеть ся гадкою до своїх молодих минулих літ?

Тесаме вражіне, що у поодинокої людини, тусаму любов викликує згадка о молодіжи у всеї суспільности, у цілого народа. Бож молодіж, се відродженє народа, запорука його житя, його надія, його будучність...

Молодіж, се-ж цьвіт народа. Але як цьвіт коротко триває і мусить видати овоч і принести пожиток, так і та рожева весна житя, молодість, минає скоро, тому належить її підготовити і так ужити, щоби принесла пожиток свому народови і сповнила надії, яку суспільність на неї покладає.

Нема однак ніякої користи, ніякого хісна без праці; котрий народ хоче, щоб його молодіж виросла йому на потіху, сповнила його надії, стала ся його пожиточними членами, мусить подбати, і то дуже подбати про виховане своєї молодіжи. Тимчасом ми довгими роками зовсім не журили ся вихованем молодіжи; ми уважали діти немов предметом для нашої розривки і не застановляли ся богато над їх призначенєм. Ми вели високу політику, нераз дуже принципіяльну, бороли ся за наше істнованє, за народне значінє і т. д., а тимчасом наш ворог нишком розгаздував ся між нашим молодим поколїнем, виховав його собі не на нашу користь, коротко кажучи, забрав нам нашу молодіж.

Щойно останними часами зачали і ми розуміти, що зійшли на злу дорогу і починаємо звертати пильнїйшу увагу на виховане молодіжи.

Добре і се; ліпше пізно як ніколи. Розгляньмо ся критично хоч і побіжно між нашою нинїшною молодіжию, а як тільки побачимо щось злого між нею, шукаймо за причинами лиха і за способами, як йому зарадити. Хто придивить ся близше нинїшній молодіжи, пізнасть її докладнїйше, мусить на жаль признати, що вона, хоч не вся — у великій части неморальна, лїнива, безідейна. (Не кажу без виїмків). Радо признаю, що є виїмки; знаю чимало молодіжи, що визначаєть ся правдивою моральностию, щирим замилуванем до праці і високою любовю всего доброго і красного і привязанем до свого народу; та се виїмки, загал — на жаль — визначаєть ся браком тих прикмет і нарікане на нашу молодіж стає чимраз ширше і загальнїйше. Дехто, правда, сього не хоче добачити, однак ліпше чим ошукувати себе взаїмно, сказати собі щиру правду в очи, станути перед тим, що справді є, і глядати за способами до усуненя лиха.

Хто виховує молодіж? Найблизша родина і окружене, школа, преса і житє. Дитина в кодружу для одних давно бажане щасте, для других непожаданий тягар, бо збільшає ї так великі клопоти дому. Одні з превеликої радости і любови забувають, що дитина, се будуча людина до житя, а не забавка для них, і розніжнюють її так, що дитина стає поволи тираном для всіх дома. Другі в боротьбі о щоденний хліб полишають дитину на ласку неба і людий, се є улиці. Одні й другі по найбільшій части не розуміють, як треба ховати діти, а коли може дещо і знають про виховане, брак їм часу і охоти заняти ся дитиною. І так дитина росте. Але милить ся той, хто думає, що той час остає без вражіня на молоде сотворіне.

Душа дитини, то як доріжка покрита сьвіжим, легеньким снігом. Найлекший предмет лишає на ній слід, кожда житєва пригода робить вражінє й не остає без слідів на духове житє дитини. І кілько тут стрічаєть ся лиха, кілько перших початків до пізнійших пороків дитини. Безліч їх, от кілька найбільше розповсюднених: Пукає гість. „Іди, Івасю, і скажи, що тата, мами нема дома". Вийшов з хати гість, котрому при дитині чимало наговорено чемностий, а зараз почує дитина від родичів зовсім инший суд про нього. Батько приказує нераз то, що заказує мати, посилаєть ся дитину до шинків, намовляє до лжи і обману і т. д., а кілько то „добра" навчить ся дитина від служби та на улиці. Поминаю нарікання родичів при дітях на всіх і вся, лайки, сварки між собою, неточність у виконаню обовязків і т. д. Все те дієть ся в присутности дітий, котрі тим способом мають учити ся любити Бога над все і ближнього як самого себе, говорити правду і точно сповнювати обовязки. Скаже дехто, що те все приносить зі собою житє і що його годі оминути. Може бути, що воно так і є, але одно певне, що люблячи справді нашу молодіж, повинні би ми в її присутности докладно числити ся з кождим словом і вчинком і уникати всего, що може шкідливо вплинути на дитину, бо душа дитини від найранших літ на все дуже вражлива.

Дитина з дому повинна винести: любов Бога, послух старшим, замилуванє до правди, порядку і праці.

З сими чеснотами немов з оружем виходить дитина звичайно зпід родинної стріхи у сьвіт, до дальшої школи, і тут маєть ся їх скріпити, поширити і помножити через придбане потрібного знаня. Чим сильнїйші підстави, винесені з дому, тим довше вони тривають, кріпшають і можуть стати ся на завсіди тривкою підставою і власностию людини, що розвиваєть ся, — чим слабші підстави, чим меньше чеснот винесла дитина з дому, тим скорше вони пропадають в тяжкій боротьбі житя і можуть зовсім загирити ся. А боротьба се дуже тяжка, бо зі всіх сторін чатує ворог, що через своїх несовісних агітаторів використовує палку вдачу молодіжи, її несьвідомість, а часто також її невідрадне матеріяльне положене, обдирає її з тих чеснот, щоби в той спосіб придбати собі для своїх засад податних і безкритичних адептів.

Дальше вихованє молодіжи перебирає на себе по части школа, чи то звичайна, чи кожда инша школа житя, бо і наука ремесла, се також школа; по части — кажу — длятого, бо побіч неї великий вплив мають ще инші чинники: окружене, суспільність і преса, які працю школи або попирають, або паралїжують.

Устрій властивих шкіл не в наших руках, бо й наші приватні школи мусимо достроювати до публичних з огляду на те, щоби вони користували ся правами і привілеями публичних шкіл. Однак хто знає, чи би не було гірше, коли би нам самим нараз прийшло устроїти наші школи. Понятя про виховане в школі, про його напрям, ціль і потреби у нас нині так неясні, погляди так розбіжні і впливи так ріжнородні, що годі предвидіти, чи наша власна школа була би богато ліпша, ніж нинїшна публична. І нинїшні публичні можуть принести великий пожиток; ходить лиш о те, щоби їх як слід використати.

Належало би однак школи густійше по краю розмістити, число учеників в поодиноких клясах обмежити, отвирати школи ріжного рода і приступ до них уможливити найширшим кругам суспільности, як хлопцям, так дівчатам, і обсаджувати відповідними учительськими силами.

Научний матеріял, що правда, приписаний, як також і спосіб його подаваня, однак успіх школи зависимий і від її вивінованя в наукові середники і учительські сили. Ідейний і сьвідомий своєї задачі учитель потрафить і при неконче ідейних приписах та системах узискати гарні успіхи, і виховати молодіж охочу до науки, богату в знанє і щиро віддану свому народови. Під тим оглядом справа не стоїть так добре, як бажало би ся. Учитель мусить бути для ученика найкрасшим взором, ідеалом чоловіка, горожанина, і лише такий учитель потрафить виховати молодіж пожиточну народови. В нинїшних прикрих часах розладу і межи молодими людьми взагалі мало людий ідейних, релігійних, з почутем обовязку, а се слїдно й поміж учителями, а головно молодими адептами.

Хоч вплив школи згляднo учителїв на молодіж великий, однак не виключний: окружене, в якім ученик жиє, товариство учеників з ріжних верстов в школі, взагалі суспільність, преса і книжки, які дістають ся до рук учеників, витискають своє пятно на вихованю молодіжи, і можуть — відносно до змісту — або помагати або шкодити школі в її виховуючій задачі. І тут треба з жалем сконстатувати, що з дуже малими виїмками як в суспільности так в пресї і літературі школа не находить помічників, але радше ворогів своєї праці. Школу і учителів часто уважаєть ся сліпими орудями власти, які задля особистих користий нищать нашу молодіж. Личні справи з учителями, які не стоять в жадній звязи зі школою, або і поодинокі промахи учителїв, які мусять трафляти ся в кождім станї і в кождім людськім ділї, генералізують ся і вивішують ся на великий дзвін; поодинокі події зі школи, часто неправдиві або неправдиво осьвітлені і фалшиво поняті, обговорюєть ся прилюдно і пристрасно, а навіть приватне житє учителїв непотрібно витягаєть ся на прилюдне сьвітло, щоби пімстити ся на учителеви нераз за видуману кривду.

І який вислід такої роботи? Евентуально лихого учителя не поправить, а радше огірчить навіть і доброго, а що найважнїйше, підриваєть ся тим у молодіжи довіре до школи і учителїв, без якого виховане немислиме. Я зовсім не думаю, що не належить справ шкільних прилюдно обговорювати; противно, як кожда народна робота, так і справа вихованя через обговорюване може лише зискати, однак мусить ся то робити обєктивно і завсїди з наміром добра молодіжи на оці.

Яких отже потреба змін в нашім щоденнім житю, щоби наша молодіж стала ся ліпша?

Передівсім дім і всі старші загалом повинні вистерігати ся в присутности молодіжи всего, що могло би затроїти чисту душу дитини або зменьшити її пошану для старших і віру в конечність того, чого від неї домагаєть ся. З дому повинна дитина винести релігійність, слухняність, охоту до праці, замилуванє до порядку і почуте обовязку. Школа мусить ті чесности скріпити, поглибити, ублагороднити і ширше розвинути. Учителї мусять бути тут для учеників живим взором всего того, що добре і красне, не щадити труду ні часу і не оминати жадної нагоди, а навіть шукати її, щоби через поучене і щиру пораду показати молодіжи свою прихильність і тим способом позискати у неї любов і довіре. Грубі слова і лайка не повинні мати місця. Нашій молодіжи потреба ще дуже впоювати товариську чемність, ввічливість і приличність, коротко кажучи, добрий щирий тон, а може се зробити учитель головно власним поступованєм, бо він для неї дуже часто тут одиноким взором. Не годжу ся з тими учителями, які стараають ся о популярність між учениками в той спосіб, що мало від них вимагають і на всякі їх промахи примикають очи. Противно, досьвід навчив мене, що ученики скоро пізнають ся на слабости учителя і відвертають ся від нього, коли тимчасом обовязковий учитель, справедливий, хоч вимагаючий, скорше чи пізнїйше напевно може числити на признанє і вдячність учеників; а нам треба передівсім твердих, сталих, непохитних характерів. Кождий учитель, коли хоче мати пересьвідчене, що свій обовязок совісно сповнив, мусить поставити собі за умову, що ні одна година його науки не сьміє перейти, в котрій би він хоч би одним коротким реченєм не ублагороднив души своїх учеників, не скріпив віри до Бога, не побільшив їх любови до краю і народа. Се не легка праця, але правдиво виховуюча праця і для народа найкориснїйша.

Супроти учеників і на зовні повинні всі учителї одної школи однаково і солїдарно поступати. На конференціях є досить нагоди до виміни гадок і поглядів, а ухвала конференції мусить бути для всіх обовязуюча. Супроти родичів і опікунів пожадана і конечна як найбільша ввічливість, вирозумілість і охочість до всяких поясненя і рад, бо се притягає дім до спільної праці зі школою для справи вихованя молодого поколїня.

Суспільність і преса повинні до школи і учителів відносити ся жичливо, спомагати їх в тяжкій праці вихованя і оминати всего, що могло би підорвати їх повагу у молодіжи, лише провірені події подавати до відома, маючи при тім на оці не свої личні порахунки зі школою і учителями, а добро молодого поколїня. Вся суспільність повинна візначувати ся релігійностию, шанувати кождий стан, любити і цінити почуте обовязку, точність, правдомовність, поміркованість, працю і порядок у всім; преса і література повинні бути зеркалом тих народних чеснот, а всі шкідливі прояви і напрями пятнувати і поборювати. Чим скорше і основнїйше те все переведеть ся, тим ліпша буде наша молодіж, тим скорше наступить відродженє народа, тим скорше настане красша будучність для нього.

St. Clair, Pa.

Заходом тов. спів. „Бандурист" при гр.-кат. церкві св. О. Николая, при співучасти хору з Маганой Сітi, Па. і других місцевостий, відбуде ся

В НЕДІЛЮ, 6. ЦЬВІТНЯ 1919

в Колумбія гол, Ст. Клер, Па.

ВЕЛИКИЙ КОНЦЕРТ

В продукції хорові входять псальми і инші пісні, соля і дуети.

в перервах буде грати на скрипках п. М. Хиляк, а на фортепянї М. McCann.

Отсим запрошуєть ся з сусїдних місцевостий Українців і инших народностий. 38-40

Дохід призначений на будову іконостасу.

Дірігенти хорів: Ст. Клер М. Сокольський; Маганой Сітi, М. Біляньский. Ціни місць: I-ряднї 75ц.; II-ряднї 50ц.; III-ряднї 25 цит.

Початок точно о год. 8. вечер.

Сердечно усіх запрошує Комітет парохіяльний.

КАСОВИЙ ЗВІТ У. Н. СОЮЗА

за місяць марець 1919 р.

ПРИХІД:

Від.	Заплатив	Від.	Заплатив
1.	307.85	139.	20.91
2.	72.67	140.	47.67
3.	38.24	141.	24.07
4.	59.99	142.	107.13
5.	49.06	143.	50.60
6.	27.38	144.	42.21
7.	107.31	145.	22.22
8.	24.49	146.	123.34
9.	75.31	147.	134.08
10.	149.79	148.	14.56
11.	6.63	149.	61.56
12.	105.53	150.	15.36
13.	40.33	151.	64.75
14.	37.12	152.	21.47
15.	37.83	153.	24.19
16.	27.34	154.	25.32
17.	30.60	156.	22.93
18.	82.52	158.	29.70
19.	13.30	159.	22.89
20.	112.78	160.	81.71
21.	25.65	161.	24.76
22.	45.99	162.	18.50
23.	33.62	163.	24.64
24.	64.06	164.	43.68
25.	21.23	165.	107.45
26.	23.10	166.	13.54
27.	67.55	167.	16.31
28.	90.90	168.	145.01
29.	94.77	169.	15.56
30.	24.95	170.	169.32
31.	16.12	171.	50.85
32.	28.65	172.	44.39
33.	29.39	173.	30.79
34.	53.37	174.	47.22
35.	35.31	175.	53.06
36.	32.20	176.	17.03
37.	37.75	177.	9.90
38.	168.99	178.	15.47
39.	40.73	179.	125.68
40.	11.10	181.	36.01
41.	56.65	182.	30.71
42.	60.83	183.	39.53
43.	14.09	185.	24.91
44.	60.96	186.	65.24
45.	92.48	187.	37.67
46.	30.72	188.	20.34
47.	28.24	189.	13.71
48.	69.80	190.	8.53
49.	46.06	191.	41.82
50.	19.27	192.	22.80
51.	27.03	193.	80.03
52.	20.49	194.	14.71
53.	41.83	195.	28.54
54.	23.12	196.	21.97
55.	42.43	197.	19.75
56.	47.37	198.	27.37
57.	56.46	199.	19.91
58.	37.51	200.	56.12
59.	52.67	201.	20.00
60.	18.28	202.	18.18
61.	63.00	203.	47.11
62.	57.21	204.	26.00
63.	172.59	205.	19.86
64.	31.03	206.	72.43
65.	141.93	209.	112.15
66.	63.07	210.	31.35
67.	81.17	211.	65.54
68.	25.73	213.	166.61
69.	78.08	214.	22.35
70.	195.47	215.	35.71
71.	21.83	217.	193.52
72.	48.58	218.	196.94
73.	21.15	220.	71.79
74.	31.96	221.	210.00
75.	70.72	223.	104.55
76.	156.07	224.	11.93
77.	48.58	225.	26.48
78.	95.60	228.	44.44
79.	12.10	229.	96.55
80.	39.42	230.	108.35
81.	115.39	233.	48.21
82.	16.86	234.	133.22
83.	62.26	235.	81.83
84.	10.51	237.	77.15
85.	43.77	238.	9.32
87.	61.89	239.	127.85
88.	13.15	240.	35.74
89.	18.47	241.	36.17
90.	43.15	243.	70.63
91.	119.35	244.	19.95
92.	16.29	245.	59.44
93.	23.47	246.	28.59
94.	32.56	247.	156.18
95.	42.15	248.	89.54
96.	98.85	251.	47.61
97.	11.05	254.	106.64
98.	67.23	255.	58.09
99.	114.58	256.	19.94
100.	16.37	258.	25.52
101.	43.29	259.	101.64
102.	208.68	261.	20.47
103.	96.73	262.	18.50
104.	151.71	263.	19.26
105.	81.64	270.	132.09
107.	50.37	273.	28.97
108.	61.12	274.	84.18
109.	98.15	276.	209.10
110.	35.67	277.	28.72
111.	41.36	278.	40.82
112.	246.46	282.	74.90
113.	52.55	283.	54.78
114.	42.73	286.	35.30
115.	24.94	288.	73.23
116.	27.96	290.	26.46
117.	68.79	291.	26.03
118.	11.02	292.	99.64
119.	19.54	293.	7.60
120.	65.05	295.	85.62
121.	16.91	296.	94.05
122.	7.70	302.	245.81
123.	34.26	301.	89.73
124.	55.08	303.	18.35
125.	24.22	305.	14.04
126.	19.85	308.	67.14
127.	66.14	314.	10.14
128.	26.50	315.	8.34
129.	12.18	316.	96.70
130.	139.53	317.	45.17
131.	20.38	318.	48.63
132.	82.71	320.	24.60
133.	168.97	321.	43.63
134.	18.37	322.	31.58
135.	28.68	323.	22.94
136.	109.49	324.	70.54
137.	40.59	326.	77.65
138.	25.73	330.	95.66

Від.	Заплатив	Від.	Заплатив
332.	52.01	369.	88.12
336.	154.56	370.	91.15
338.	162.91	371.	38.31
339.	57.60	373.	9.93
341.	69.52	379.	56.67
342.	81.72	380.	27.94
344.	13.22	381.	10.54
347.	16.34	384.	104.75
349.	32.35	385.	31.48
350.	53.68	388.	94.53
351.	25.74	391.	27.33
354.	31.42	392.	8.87
355.	30.43	393.	30.83
357.	20.22	396.	65.89
363.	69.49	400.	62.83
364.	56.61	401.	25.44
365.	52.63	402.	14.68
367.	58.85		

Процент від бондів	175.00
Процент від морґечів	190.00
Процент з банків	6.31
На сплату морґечів	340.00
На сплату довгів	1.000.00

На річ сирітського фонду по бл. п.:

Антін Вдовяк, від. 78	250.00
Гнат Музика, в. 99	400.00
Василь Тарбай, в. 38	500.00
Разом	20.339.34

РОЗХІД:

Посмертне по бл. п.:

Онуфер Діюс, від. 159	25.00
Василь Похилий, в. 27	64.00
Іван Ліскович, в. 142	500.00
Антоніна Вдовяк, в. 78	500.00
Гнат Музика, в. 99	500.00
Василь Тарбай, в. 38	1.000.00

Запомоги з фонду убогих:

В. Ґоржейовський, в. 162	50.00
Гнат Кушнір, від. 235	50.00
Михайло Ланко, в. 342	50.00
Ева Явчак, в. 76	50.00
Василь Яніщак, в. 1	50.00
Андрій Лазор, в. 7	50.00
Михайло Яцула, в. 7	50.00
Андрій Непюк, в. 74	50.00
Григорій Собків, в. 296	50.00

Виплати з фонду сирітського:

Григорій Бушлїй, в. 336	850.00
Марія Семан, в. 42	212.00
„Еліен Праперти Костодіен"	1.258.93

Розходи адміністраційні:

Платня голов. уряду	340.00
Платня помічника	90.00
Орґан „Свобода"	2.106.07
Видатки канцелярійні	269.58
Книги і печатки для від.	150.20
Разом	8.315.78

ЗІСТАВЛЕНЄ:

Прихід за март	20.339.34
Готівка з лютого	97.033.36
Разом	117.372.70
Розхід за март	8.315.78
Готівка з кінцем марта 1919 р.	109.056.92

БІЛЯНС.

Стан чинний:

Готівка	109.056.92
Морґечі	52.260.00
Бонди	237.647.00
Реальність	19.500.00
Друкарня	23.000.00
Разом	441.463.92

Стан довжний:

Фонд посмертний	174.179.69
„ резервовий	121.810.20
„ адміністрац.	28.967.79
„ убогих	9.133.17
„ народний	5.690.75
„ конвенційний	6.140.21
„ сирітський	95.542.11
Разом	441.463.92

К. Кирчів, гол. предс.;
В. Левчик, гол. касієр;
С. Ядловський, г. фін. секр.

ІСТОРІЯ ДЗВОНІВ.

В дуже стариннних часах дзвони були дуже близкі житєвим справам людства і протягом віків голосили найріжнороднійші вісти людям.

В дуже давних часах дзвони скликали поклонників Ізиди в Єгипті на богослуженя, а в біблії оповідаєть ся, що дзвінки були родом музики в жидівській сьвятини, коли Арон, а пізнійше його наслідники відправляли богослуженя; бо говорить ся там, що голуба сьвященича одежа долом була обшивана золотими дзвінками. Дзвони скликали грецьких жовнірів до воєнних вправ; оповіщали розледащілим Римлянам, що прийшов час купаня і придували горожанам, що на ринку мала зачати ся продаж. Церковними дзвонами дзвонили не тільки, щоби скликати християн на богослужене, але також, як оповідають старі легенди, щоби розігнати злих духів, розігнати бурю, заразу, звинити огонь, хоч тут сила дзвонів ледви чи помагала. Про се сьвідчать написи на найстарших дзвонах, з яких один в латинській мові був такий:

Я звіщаю годину смерти;
Я розганяю вітри;
Я злагіднюю злий настрій;
Я зворушую ледащого;
Я розганяю хмари бурі;
Я приношу людям неділю.

Богато дзвонів, якими колись дзвонили для ріжних випадків, стали славні в пізнійших віках своєю величиною, історією і тими звязками, що лучили з людством.

Найбільший на сьвіті дзвін.

В теперішнім часі на сьвіті перше місце щодо величини припадає славному дзвонови в Москві, що зветь ся „Цар Кокол". Є се найбільший дзвін, який коли був. Той великан, що важить около 200 тон, є 21 стіп високий, а такийсамий його промір на долі в крисах. Його вилили 1733 року, однакож чотири роки пізнійше огонь спричинив, що він упав і залягав в землю, та розбив ся і так лежав ціле століте. В 1837 викопали під ним каплицю і тоді його піднесли знов до давної його поваги, бо тепер він став копулою сьвятині. Здаєть ся, що також відповідно до величини держави Москва постарала ся була о найбільші дзвони, яких уживаєть ся до дзвоня, бо один з них важить 128 тон.

Супроти тих найбільші англійські дзвони є дітьми. Найбільший з них „Великий Павло" важить 16 і три четверті тон. Його вилили і завісили в катедрі св. Павла 1882 р. і в него дзвонять тілько при дуже рідних оказіях; инші, яких звичайно уживають, важать кождий около пять тон. Другий по „Великім Павлі" є „Великий Бен", брат тамтого; дуже близкий серцю Лондонців. Дзвін, що нині проголошує години з Вестмінстерської вежі, се „Великий Бен II.", бо коли першого Бена випробували перед завішенем, то показало ся, що має розколину і тоді його лишили. Теперішний дзвін, що важить 13 до 14 тон, піднято з трудом і завішено 1858 р., та невдовзі після того зробила ся в нім розколина — розбив ся.

Здавалоб ся, що розколина повинна псувати голос, тимчасом стало видно, що вона поліпшила голос дзвона, бо голос став веселійший ніж перед тим і відтоді він звіщає Лондонцям години. Мало людий знає, що його властиве імя є „Сьвятий Стефан", а „Біг Бен" — се прізвище, яке дали йому в своїм часі газети, взявши се імя від Сер Бенямина Гала, головного завідателя при виливаню і завішуваню дзвона. І так людям подобало ся се прізвище і дзвін так став широко знаний.

Є ще три инші дзвони (в Англії), що здобули собі розголос в послідних часах. У Вікторія Гарденс у Савтсі, коло Портсмут в Англії, є великий дзвін, який, сюди привезено з фортів Таку в Хінах, в тім часі, як Англія і другі держави спиняли боксерське повстане. Другим є церковний дзвін, який британська фльота взяла з славного Соловецького монастиря підчас кримської війни 1854 р. Був він в Англії більше ніж пів століття, та в серпни 1912 р. звернено його Росії на знак приязних відносин, що iствували тоді між тими давними ворогами.

При висаджуваню його на землю зібрали ся були цивільні і військові власти і заграничні консулї, а також британські відпоручники, щоби привитати корабель, який віз сей знак дружби, і роздавали ся оклики в честь короля Юрія і царя, а англійський відпоручник заявив, що минувші непорозуміня можна тепер зовсім забути.

Третий визначний дзвін зветь ся „Лютін" і колись належав до француського корабля, що звав ся „Лютін" і який розбив ся при вступі до Зайдер Зе 1799 р. В 1858 р. сей дзвін видобуто з моря і забрано до Ллойда, де від того часу його тримають в бібліотеці, у якій є також стіл і крісло, зроблені з керми зі згаданого корабля. В него дзвонять, щоби звістити, що приїхав корабель, який був дуже спізнив ся.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЖЕРТВИ НА ФОНД ДЛЯ ОБОРОНИ ГАЛИЧИНИ.

Дальше зложили:

393. Спрінг Валей, Н. Й. На руки місц. У. Н. Комітету зложили дальше: К. Ільків і П. Кріль по $5.00; П. Бандура $3.00; А. Орловський $2.00; Н. Загадайко $1.00; досуми, оголошеної попередно під ч. 179, $2.00; місцевий видаток 50; надіслано $17.00

394. Тайтусвіл, Па. На руки місц. У. Н. Комітету зложили: Тов. ім. І. Франка (від. 72 У. Н. С.) $100.00; Г. Федан, М. Солтис, І. Наливнич, А. Федик, Г. Пасічник, М. Нежевський, П. Пасічник і С. Близньовський по $5.00; Г. Слоньовський, І. Ольховий, І. Здерко, М. Слоньовський, Г. Добровольський, Н. Кіс, Д. Рогожинський, М. Колодрубець, Н. Федик і І. Кочут по $2.00; Д. Бенько, І. Коцак, О. Федак, А. Нестор, П. Баран, Н. Лішинський, К. Ленгард, І. Губич, М. Андрейко, Т. Олійовський, І. Чуда, А. Ольхова ст., А. Ольхова мол., М. Ріг, З. Слоньовська, М. Слоньовський, І. Панас, А. Панас, М. Кута, Т. Карас, П. Фалат, І. Ткач, М. Близньовська, К. Салаш, А. Троняк, І. Беген, і С. Саметіс по $1.00; меньшими жертвами $1.50. — Разом $188.50

395. Сендкулі, Монт. На руки місц. У. Н. Комітету зложили: В. Макаренко $35.00; В. Сурмай $30.00; Н. Нрошай і І. Давилюк по $25.00; Л. Дутчак і І. Сурмай по $20.00; І. Сурмай, Н. Жук, В. Сурмай, А. Романчук, Т. Корбан, Я. Мацишин, А. Самудяк і Н. Фармос по $10.00; Д. Сурмай, В. Козакевич, І. Іванець, В. Уничуленко, Ю. Томацький, Д. Палій і Д. Мігал по $5.00. — Разом $270.00

396. Нюарк, Н. Дж. Члени тов. ім. Б. Хмельницького (від. 133 У. Н. С.) зложили: Н. Богачик $5.00; В. Заремба, М. Сас і І. Каганяк по $2.00; С. Голин $1.50; М. Даниленич, О. Ціхович, В. Добушак, В. Кохалевич, К. Галушка, Т. Каськів, М. Медицький, Г. Гуханчик, І. Турчин, Л. Вессен, Н. Брунька, В. Кіт, В. Озібко, С. Пашків, М. Пашків, В. Окрепкий, І. Войтас, В. Воробець, А. Романчич, І. Скочиляс, Ал. Будник, Д. Карач, І. Глух, А. Олійник, Ф. Раницький, М. Вокотруб, С. Дармограй, В. Глазур, Г. Федчишин, Н. Телевяк, М. Вишиваний, І. Благий, В. Дорошенко, І. Гвіздя, І. Магдич, Н. Мерц, В. Процький, Т. Сніжок, Д. Щесцький, А. Фецук, Н. Гарасимчук, Т. Оренчак, І. Долгошеєв і Ст. Копанецький по $1.00. — Разом $56.50

397. Шікаго, Ілл. Місц. У. Н. Комітет надіслав $727.00
(Поіменний виказ жертводавців діше ся і оголосить ся пізнійше).

398. Перт Амбой, Н. Дж. На руки місц. У. Н. Комітету зложили дальше: Д. Бойда, Г. Водник, В. Яричевський, В. Берко і М. Михальчук по $5.00; С. Черника $4.00; Г. Бабин, В. Сеньків, Д. Петрів, В. Дрячинич, С. Дордяк, С. Феденько, І. Гелета і С. Куций по $2.00; С. Грабар, А. Бажан, З. Зволинська, Н. Колодій, Ѳ. Басараб, М. Швайлик, П. Щуцький, З. Гладич, Т. Бережанський, С. Горимар, Ю. Литка, І. Гандрушко, І. Гелета, І. Швайлик, Т. Пачковський, Т. Гнатів, І. Чижик, Г. Мясій, Г. Геба і А. Марків по $1.00; дрібними датками 36 ц. — Разом $64.36

399. Мт. Кармел, Па. Місц. У. Н. К. надіслав дальше $100.00
(Поіменний виказ жертводавців діше ся і оголосить ся пізнійше).

400. Алентавн, Па. Місц. У. Н. Комітет надіслав збірку п. С. Мельничука на хрестинах у п. П. Кметя, на котру зложились: І. Бойський $10.00; Г. Васький, П. Кметь, Н. Худик і С. Мельничук по $1.00; меньшими жертвами $3.00. — Разом $17.00

401. Гартфорд, Конн. Місц. У. Н. Комітет надіслав $739.00
(Поіменний виказ жертводавців діше ся і оголосить ся пізнійше).

402. Ніагара Фолс, Н. Й. На руки місц. У. Н. Комітету зложили: Д. Кобзяр $10.00; Я. Артим і А. Бушак по $5.00; В. Сидорович $4.00; І. Назар, Н. Кутницький, І. Ґембарський, І. Никитюк, Т. Мурак, К. Нутак, К. Сенів і Н. Грушовий по $2.00; В. Балита, Д. Богач, І. Шкарун, С. Тимнів, В. Хомищак, І. Малаш, П. Хомищак, О. Паслаґський, Ф. Гальчич, Дз. Мовс, Я. Хорват, Е. Шкільний, Ф. Пузиняк, М. Терловецький, Д. Мартинишин, Н. Боднар, М. Петрик, П. Горишин, П. Мудрий і П. Бітків по $1.00; меньшими жертвами $2.75. — Разом $62.75

403. Ню Гейвен, Конн. Місц. У. Н. Комітет надіслав $302.00
(Поіменний виказ жертводавців діше ся і оголосить ся пізнійше).

404. Філядельфія, Па. І. Федор $5.00

405. Скенектеди, Н. Й. В. Дерлица $5.00

406. Котсвіл, Па. На руки місц. У. Н. Комітету зложили: Тов. ім. Б. Хмельницького (від. 348 У. Н. С.) $50.00; П. Курило $13.00; І. Гапак $12.75; М. Янк $11.00; Н. Коберник і І. Машлюк по $10.50; О. А. Симпо, П. Мокрій і Н. Поун по $10.00; І. Біловицький, М. Кручковський і Ю. Каюта по $8.00; І. Білинський $7.50; Г. Спось $7.25; Т. Маруєчи $7.00; Т. Брингилевич $6.50; В. Черненко і Д. Кравчук по $6.25; О. Собчак, І. Гладій, Ю. Гладій, А. Кисилицький, П. Зацітний і М. Колосович по $6.00; С. Поперечний, П. Урбан і О. Крук по $5.50; Н. Курман $5.25; Т. Збірак, А. Андрейчук, М. Андрейчук, В. Накурац, В. Садовий, К. Монька, Ф. Біловицький, П. Кручковський, Н. Стецишин, П. Лапка стар., П. Джумага, А. Воловник, Р. Гончар, М. Гачак, І. Голоха, А. Кричко, Ю. Урбан, І. Митрусь, Т. Мигаль, Ю. Сирота, П. Білинський, Н. Федів, Ю. Мороз, Д. Живчин, Ю. Кокоповський, Г. Шипп, О. Таратило, Н. Каспер, Ю. Сучак, І. Урбан, К. Шілинська, Ф. Білинський, І. Самбірський, Ю. Вришилевич, Н. Левчик, С. Темошак, І. Чайківський, П. Шеремета, Н. Задорожний, А. Ганчар, І. Прокопович, Т. Шибульський, Т. Дзядз і І. Гула по $5.00; І. Задорожний, В. Якимчук і М. Дапів по $4.00; Н. Сивозяя і Ю. Кобилянський по $3.50; Г. Бенба, М. Федурко, Г. Пипко, І. Іванців, А. Зацітний, І. Брингилевич і Т. Духнович по $3.00; І. Куренда, І. Торатило і С. Прийма по $2.50; І. Стигинський і Т. Білинський по $2.25; Ф. Глуховський, Ю. Курмон, М. Огар, М. Халявк, С. Пушкар, Н. Турчин, М. Пращинин, Г. Худяк, П. Грушовський, Ю. Кошобка, М. Славко, Б. Темошак, Є. Дабуш, В. Непнецький, Ф. Кобрак, В. Яремяк, М. Пукала, Ю. Гальонський, І. Шідінський, Г. Міхалевич, Н. Кручковський, Ф. Кучеравка, П. Куризів, М. Перепь, Н. Федорчишин і Д. Слободян по $2.00; В. Несторович, Т. Шулим і В. Вишук по $1.50; Ю. Литвинчин і І. Гуменюк по $1.25; Т. Дмитрик, С. Воловнік, П. Герега, Ю. Голодинський, М. Гішак, В. Лучка, В. Кошіль, В. Крутковський, І. Орабчук, Т. Миргут, Ф. Криворука, Ю. Стецула, П. Друлик, І. Кінька, Ю. Білинський, А. Лучечко, І. Сташків, І. Конотайло, Ф. Лапка, М. Чайковська, Н. Махух, І. Каспер, П. Білинський, К. Лапка, Н. Іць, Н. Стецишин, Н. Шааб, А. Білинський, А. Крук, Н. Смалига, Т. Мазовіта, М. Кобилянський, Н. Катаринів, З. Щепура, Я. Семенько, М. Кисьліцький, Т. Шупа, К. Задорожна, П. Дмитрук, Я. Збірак, М. Потіха, М. Маскула, А. Гресько, Я. Хмура, В. Шило, В. Кучеравка, А. Катарнів, Н. Волинський, М. Кухарський, І. Фременовський, М. Струж, Г. Намага, В. Гевчук, Ф. Гасій, В. Цетвар, Ф. Кобилянський, Д. Галюк, Я. Муц, Я. Бігус, Я. Ковольський, Я. Курило, В. Вихевський, М. Лобурак, М. Грецький, С. Шуманський, Р. Козачишин, Д. Шуманський, П. Лапка, В. Струж, М. Смалига, М. Білик і І. Маньків по $1.00; меньшими жертвами $21.40; разом $685.65, на що відослано вже попередно під ч. 313 оголошену суму $150.00, на рахунок дальшої збірки задержано $35.65, а тепер надіслано $500.00

407. Мт. Юніон, Па. Члени від. 107 Провидіня, а то С. Круть, О. Федас, Н. Мороз, Н. Юрків, П. Грший, І. Брикайлик, І. Барпляк і В. Губіцький, заколядували $50.00

408. Ст. Луіс, Мо. На руки місц. У. Н. Комітету зложили: М. Петрівський $50.00; С. Макара $25.00; С. Савіцький, С. Зілінський, С. Степик, В. Андреус, Д. Дидяк, Т. Кушлак, Р. Кушлак, С. Рукіцький, Т. Чопрун, М. Вівчаровський, Т. Шеремета, Л. Курило, В. Петришин, І. Вирка, П. Ярема, І. Тиндик і Т. Шипть по $10.00; І. Онуфрій, Т. Федик, Н. Фартушинський, О. Чулик, Г. Колосович, Г. Магатала, М. Шимець, П. Зілінський, А. Береза, О. Сташко, І. Хрунь, С. Левицький, М. Бартіш, П. Напьчак, С. Івасюта, Н. Тенесюк, С. Репчак, С. Опалінський, Н. Міштурак, О. Салик, Ю. Василюка, М. Стеців, М. Дмитришин, В. Щупляк, В. Насьошин, Д. Кіс, Н. Чайківський, С. Лисяк, Н. Федчак, Н. Щурик, М. Тиндик, П. Крисько, Т. Кондрат, А. Помірко, А. Волошин, П. Білобран, І. Міштурак, Г. Кушляк, Т. Кушляк, О. Голоднюк, Т. Родак, М. Іванюк, Т. Іванюк, С. Чорнобай, М. Зарубинська, Т. Дух, Н. Яцечко, Ф. Коромець, Я. Колодій, В. Гармич, М. Паращак, П. Марфут, М. Г. Береза, П. Кутіль, П. Оліярник і П. Н. по $5.00; Г. Ганзида і Ф. Владика до $3.00; Н. Броницький і К. Клим по $2.50; М. Швець, М. Дух, М. Гойда, Н. Волошин, І. Опалінський, В. Владика, Н. Сопко, І. Борекось, М. Береза, Н. Стрілець, І. Кільчицький і В. Нашлюк по $2.00; С. Варецка, І. Стахура, І. Посипанко, Ф. Сорока, М. Жидик, С. Курило, Т. Бріч, І. Сужеф, Н. Харий, В. Опалінський, Д. Кулик, Т. Ябчапко, Ю. Оліяр, І. Левицький, В. Шуплик і Т. Колодій по $1.00; Т. Макара і Д. Малаганич по 50 ц.; Н. Смола 25 ц. Разом $577.25, а по стручено місцевих розходів в сумі $204.25, надіслано $343.00

РАЗОМ $3.447.11.

Попередно оголошено $38.486.25.

РАЗОМ $41.933.36.

(Дальше буде).

Чеки і моні-ордери просить ся виписувати на імя Ukrainian National Committee, а висилати на адресу касіра: Rev. N. Pidhorecky, 22 E. 7th St., New York, N. Y.

Український Народний Комітет.

ЗБИРАЙТЕ І СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ НА 100.000-НИЙ ФОНД ОБОРОНИ ГАЛИЧИНИ.

СТРУСІ В ЗЛУЧ. ДЕРЖАВАХ.

Одиноким місцем, де струсі жили в дикім стані, була пустиня Сагари в Африці, але тепер їх ховають в полудневих частях Злучених Держав дуже успішно.

Однакож держане струсів в Злучених Державах ледви зачинає ся. Перед двайцятьпятьма літами бачимо в Америці першу фарму, де тримають струсів. Та спершу годівельникам струсів всіляко вело ся. Перші годівельники мусіли доперва досьвідом набувати, як ліпше їх виховувати. В дійсности майже половина струсів, що є нині в Злуч. Державах, се потомство одної пари, яка була в Арізоні 1891 р. В послідних кількох літах зроблено великий поступ в годівли струсів і тепер всіх струсів на фармах у Злучених Державах буде около 3.000; з тих 1.340 є в Арізоні, а решта в Калїфорнії, Фльориді, Арканзо і Місурі.

Де вдаеть ся добра люцерна, там струсі виростають більші ніж ті, які жиють в Африці. Великий товстий струсь буде важити від 375 до 450 фунтів. Високий буває 8 стіп, але може бути і 10 або і 11 стіп.

Струсям найліпше жити в теплім, сухім кліматі. В вогкім кліматі для них треба охорони перед зимном і дощем.

Дозрілий вік струся приходить з четвертим роком житя. Однакож самиці дозрівають 6 місяців до одного року скорше. Та звичайно яйця з того часу бувають чисті, а добрі бувають аж тоді, коли самиця має три і пів року. Гніздо їх, се округла яма в земли, яку самець вишпортує ногами. Буває, що самиця зносить перші яйця денебудь на земли, та самець закочує їх потім до гнїзда. Звичайно, коли до гнїзда закочено 3 чи 4 яйця, то самиця вже тоді тут зносить решту. Протягом 30 днів вона знесе 12 до 16 яєць і тоді зачинаєть ся висиджуване.

Вигріване на фармі відбуваєть ся двома способами — звичайним, або штучним способом. Вигріване треба около сорок два днї, нім будуть молоді.

При звичайнім вигріваню самець сидить на яйцях 15 до 16 годин на добу. Він сідає на яйця звичайно коло 5-тої години пополудни і сидить аж до 8-мої, або 8.30 слідуючого ранку, а самиця сидить через день. Здаєть ся, що барва струсів najkраща їх такого природы. Самець чорний, отже його не видно так легко в ночи, а самиця сивава, чи подібна до піску, отже її не так скоро видно в день. Самець звичайно зачинає сидіти три або чотири дні скорше, нім самиця перестане нести ся. Коли підчас несеня холодна погода, то ночию час від часу самець потрохи сидить на яйцях, шоби не застигли. Дбають вони також дуже, щоби сонце яєць дуже не розігріло. Часто серед денної спеки можна бачити, як котренебудь з них опирте на крилах заслоняє яйця перед сонцем.

Як буває звичайно з яйцями в сухім кліматі, шкаралупа яйця стає суха і тверда і для струсенятн тяжко її проломати. Коли вигріване кінчить ся, тоді молоденькі в яйцях зачинають рухати ся і цєпати. Старі, здаєть ся, розуміють свою задачу і часто роздушують яйце своїми грудьми і за голову витягають молоденьке зі шкаралупи. Нім всі молоді повилазять, треба до чотири дні і через той час одно із старих клопочеть ся молодими, а друге досиджує реиту.

Можна уживати також штучного вигріваня, однакож вигрівач мусить бути більший, щоби міг помістити струсячі яйця, які в промірі мають пять цалів, а довгі сім цалів.

Про молодих струсів треба дбати, як про молоді курята, охороняти від зимного протягу, аж доки не будуть мати два, або три місяці, залежно від клімату.

Струсів підскубують перший раз, коли мають шість місяців, а опісля треба підскубати що вісім місяців, через ціле житє. Піре добре з хвоста і крил. Роблять так, що втинають ножицями пірє на хвості і найбільше пірє з крил, а решту на крилах висмикують. По двох місяцях оставші по відтятю „палки" легко витягають ся.

Струся лапають і завивають йому голову. Тоді легко дати ради. Потім замикають його у відповідну скриню, головою до дверий. Таким способом не стає позаду, коло пірє поштом. Се конечне тому, що струсь може сильно вдарити, однакож він бе завсіди вперед, а ніколи назад.

Вартість американського піря залежна від лондонського ринку. В американській фабриці вона варта більше о 15 процент, ніж в Лондоні, з додатком фрейту. В Лондоні 1905 р. найкрасше піре продавано за 30 фунтів стерлінгів (146 долярів) за фунт. А треба коло 90 пер, аби був фунт. Пересічний струсь дасть річно півтора фунта піря.

В Злучених Державах є найбільший попит на струсине піре. В 1914 р. привезено до того краю „невиробленого" струсячого піря за 2,292,515 дол. Піре американських струсів також добре як і з африканських, навіть ширше і красше виглядає, хоч деякі фабриканти кажуть, що воно не таке сильне і жилаве.

Струсів легко перегнати з одного поля на друге, а се робить ся так, що одна особа йде вперед, кличе їх і кидає збіже, а хтось другий іде на коні ззаду. Птахи дуже боязливі і не радї йти, коли ніхто не йде вперед.

Коли струсі мають один рік, то вже ніхто не повинен іти між них без мітли, або патика, бо вони часом люблять бити чоловіка і можуть трохи побити, коли нема чим їх відогнати, або настрашити.

Одною з найліпшої поживи є люцерна. Один акер доброї люцерни в Арізоні вигодує чотири струсі, без додатку иншої поживи.

Щодо сухої поживи, то порубана люцерна, або конюшина з грисом і змочена, є знаменитою поживою. Один струсь зїсть около три фунти такої січки і фунт грису на день.

Струсів можна годувати збіжем — кукурузою, ячменем, вівсом, фасолею.

Хотяй африканські письменники запевняють, що струсь може жити без води цілі літа, то в Арізоні бачить ся, що вони пють воду кождого дня, коли мають.

Мясо домашнього струся має бути дуже смачне, як кажуть ті, що їли. З яєць добра смажениця, або коли до чого додаєть ся. З одного яйця буде тільки смажениці, як з 2 і пів тузина куриячих. Протягом року струсь знесе яєць, що важать 300 фунтів.

Нічого певного не знати, як довго струсь жиє. Деякі письменники кажуть, що може жити сто літ. Струсі, яких тримають вже сорок літ, ще виводять молодих і дають піре. Арізонські властителі струсів кажуть, що коли є добра поживa, то струсь згине хиба від якого випадку.

Люди, що відвідують годівельні струсів, звичайно питають: „А скілько струсь коштує?" Відповідь буває звичайно одна: „Їх за жадну ціну не продаєть ся". Можна лише в приближеню означити ціну, за яку властитель міг би згодити ся продати струся. І так струсь, що має пів року, 100 дол.; один рік — 150 дол.; два роки — 200 до 250 дол.; три роки 300 до 350 дол.; а струсі, що мають чотири роки, отже можуть виводити молоді, можуть коштувати пара 800 долярів або і більше.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ДЛЯ ДІТРОЙТ І ГАМТРАМК, МІШІГЕН.

СПІВ. ДРАМАТИЧНЕ ТОВАРИСТВО ІМ. ІВАНА КОТЛЯРЕВСЬКОГО В ГАМТРАМК, МІШ.

відграє

В НЕДІЛЮ, 13. ЦЬВІТНЯ Б. Р.

в гали „Української Хати", 22 Грелінг ул., Гамтрамк, Міш.

НАЗАР СТОДОЛЯ

драма в 3-ох діях Т. Шевченка, зі співами, танцями і вечерницями І. Ніщинського

ДІЄВІ ОСОБИ:

Хома Кичатий, сотник..................п. Д. Атаманець
Галя, його дочка.......п-на О. Кривак
Стеха, молода ключниця...............п-на М. Панькiв
Назар Стодоля, його приятель..........п. М. Кулинич
Гнат Карий, його приятель..............п. С. Лебедь
Хазяйка, на вечерницях.................п-ні Т. Вадюківна
Сліпий кобзар, жиди-мужики, молоді козаки дівчата і старости від Чигиринського полковника.

Річ діється в 17-ім столїтю близько Чигирина, в ночи, перед Різдвом.

Режисер: Д. А. Музика М. Гевуся.

Вступ $1.00, 75, 50 і 35 цнт.

Початок о год. 7.30 вечером.

40-41 КОМІТЕТ.

НЮ ЙОРК, Н. И.

Новість! Українці! Новість!

Заходом Укр. Тов. „Подільська Січ" в Ню Йорку, Н. Й.

Українська трупа ім. Ів. Тобилевича відграє

РОЗУМНИЙ І ДУРНИЙ

комедію в 5-ох діях, І. Тобилевича

В СУБОТУ, 5. ЦЬВІТНЯ 1919 Р.

в Українськім Народнім Домі, 217-19 Іст 6-та ул., Ню Йорк.

Початок о годині 7.30 вечером.
ВСТУП 75 і 50 ЦНТ.

ДІЄВІ ОСОБИ:

Каленик Окунь, богатий чоловік 60 років..................п. П. Бражник
Горпина..............т-ка М. Мельник
Михайло, літ 30..........т. М. Мелешко
Данило, літ 22............т. В. Чіхрай
Палажка, літ 18.....т-каМ. Шалакова
Одарка Гайдабуриха
....................т-ка М. Повалїнська
Маріяна, її дочка..т-ка К. Іваночківна
Марта.................т-ка А. Грещуківна
Аблакат..............т. П. Безталанний
Хведір, селянин........т. Е. Жуковський
Лейба, арендар..........т. Х. Дуйкін
Хлопець, літ 15...........т. А. Полїщук
Зінько, чорноморець.......т. М. Полїщук
Земський, сотник.......т. І. Підкова
Рибалки, люди і прочі.

Дорогі Родимці! Чи звісне Вам представлене „Розумний і Дурний"? Коли ні то маєте нагоду побачити і чути про Розумного і Дурного. Не хочемо хвалити наперед, а тому, як прийдете на представлене, то переконаєте самі без нас. Аматори української Трупи ім. Івана Тобилевича є звісні нюйоркській публиці, які вславились своєю витревалостю щодо театральних вистав, тому можна бути певним, що хто прибуде на представлене, не пожалує.

38-40 КОМІТЕТ.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Майор Ню Йорку проти чужинців.

Іван Гайлен, майор міста Ню Йорку, віднїс ся листом до президента міської ради, щоби він вніс проєкт про заборону всяких зборів і віч, ведених в чужій мові, і про се, аби на вічу мав право промовляти лише чоловік, котрий є горожанином Злучених Держав. В листі Гайлен скаржить ся на чужинців, що вони не хочуть і не люблять жадної держави та надуживають щедрість сього краю; що вони прибули до берегів сеї републики не яко люди, котрі шанують закони і стремлять правним способом до поправи суспільних відносин, але яко аґенти анархії, котрі хочуть перемінити сей край в те, чим нинї є Росія, і хочуть завести на сьвіті лад, який панував тому тисячу літ. З огляду на се сих фанатиків треба мати на увазї і слідити їх кождий крок. А щоби улекшити сю роботу, Гайлен просить президента міської ради, аби він постарав ся о таку ухвалу, яка заборонила би говорити на ріжних зборах і вічах иншими мовами, крім анґлійської, і заборонила би на вічу або на зборах промовляти такому бесідникови, котрий не є горожанином сеї держави. „Иншими словами, — пише майор Гайлен — ми не повинні толерувати тих, котрі не були в сім краю досить довго, аби навчили ся нашої мови, і котрі не є горожанами, а надуживають нашу щедрість, роблячи заходи завести тут анархію. Конституція дає нашим горожанам право збиратись і говорити свобідно, але я не вірю, аби вона мала на цїли протеґувати чужинців, котрі понижують наш прапор".

Прогібіційний закон в Мішіґен.

Сойм стейту Мішіґен зробив новий додаток до прогібіційного закона, який каже, що чоловік, котрий буде мати у своїм посїданю алькоголь, буде караний гривною 1.000 долярів і арештом від шість місяців до двох років. Поправка вже вийшла в житє і почала обовязувати кождого мешканця стейту Мішіґен. Власти мають право робити ревізії по всіх домах і заведенях, крім приватних мешкань. Аптикарі можуть мати алькоголь, а лікарі можуть записувати хорим найбільше 8 унцій алькоголю.

34.000 аґітаторів за Союзом Держав.

Подано до загального відома плян, що мобілїзуєть ся 34.000 бесідників-добровольців, котрі поясняли би населеню Злучених Держав потребу, конечність і користи Союза Держав, (Ліґи Народів), пропонованого президентом Вілсоном.

ЖЕРТВИ ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗА НА УКРАЇНСЬКИЙ СИРОТИНЕЦЬ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ.

Клівленд, О. Бр. св. Петра і Павла, від. 102, жертвувало $25.00

Шікаґо, Іл. Члени 165-го відділу зложили $18.50; Бр. св. Петра і Павла $6.50; Я. Гасин $2.00. — Разом $27.00

Балтімор, Мд. Члени 320-го відділу зложили: Я. Дурдела, М. Дмитрів, В. Байда, О. Івахів і Г. Шулька по $1.00; А. Харишин, А. Сенявський і Магдалина Канарська по 50 цнт.; Андрій Харишин зколектував дрібними датками $1.55. — Разом $8.05

Разом $60.05

В ч. 36. „Свободи" оголошено $1.215.36

ЗАГАЛЬНА СУМА $1.275.41.

В. Левчик, гол. кас. У. Н. С.

СТАРОКРАЄВІ ВІСТИ.

Аграрна реформа на Україні.

Земельна реформа на Україні була причиною незгоди і непорозуміня між Винниченком і Петлюрою. Винниченко, котрий за часів правительства Всеволода Голубовича стояв в опозиції до нього за переведене такого земельного закона, який конфіскував приватну власність взагалі, як дідичівську так і селянську, домагаючись задержаня малої приватної власности, тепер змінив нагло свій погляд, домагаючись власне такого закона, який був запровадив на Україні Голубович і який запровадили в Московщині большевики. Петлюра, яко лїдер селянських мас, виступив проти проєкту Винниченка, знаючи, що закон про цілковиту націоналізацію землі викликав був проти Голубовича велике невдоволене в широких селянських масах на Україні. Маючи проти себе також більшість тимчасового парляменту, Винниченко мусів уступити з члена директорії. Його уступлене змінило значно цілу ситуацію. Земельна комісія, при співучасти міністра рільництва Архипенка, виготовила новий проєкт реформи, який тимчасовий парлямент приняв. Новий проєкт говорить, що держава конфіскує великі земельні посілости, даючи властителям відповідне відшкодоване, і ділить землї між селян, за відповідною винагородою.

Аґрарна реформа в Галичинї.

Основними точками аграрного закона в Галичині, який предложено 4-го лютого 1919 року на засїданю Української Народної Ради в Станиславові, є: викуп великої земельної посілости державою; задержане приватної селянської власности; установлене найменьшої скількости землї, якої не вільно відобрати у селянина; ограничене права наслідства відповідно до числа наслідників і родичів; ліси стають власностию держави; держава ділить землю між неземельних або малоземельних селян, за що вони мають заплатити ратами, розложеними на довгий час.

Незгода в большевицькім правительстві на Україні.

Як доносить київська бездротна телеграма, з українських большевицьких кругів вийшла вістка, що в большевицькім правительстві на Україні панує роздвоєне. Група міністрів Українців, під проводом Мануїльського, є за тим, аби війти в порозуміне з українською директорією, а міністри Москалі і Жиди, під проводом Раковського, є проти сього.

Протест Стрийщини.

Лондонський „Таймс", з 18 марта 1919, доносить, що в Стрию, в Галичині, відбуло ся величезне віче, на якім протестовано проти наміру приділити українські землї до Польщі. Ухвалена резолюція говорить: „Український нарід ніколи не згодить ся на відступлене жизненної української території зі Львовом і Перемишлем, а буде обороняти її до останної кроплї своєї крови".

Київський митрополит убитий.

Митрополит Антоній, бувший архиепископ харківський, зістав убитий в Києві. Крім нього православна церква стратила на території колишної Росії двайцять єпископів і кількасот сьвящеників. Факт є, що большевики устроюють на християн формальні погроми, які мають бути відплатою за колишні або недавні погроми Жидів. Прибувши другим наворотом до Києва, большевики знищили старинні релігійні памятки і зруйнували многі історичні церковні будинки. В Києві вони розігнали крісами і гарматами многотисячну процесію православних християн. Християнам большевики не позволяють молити ся по церквах, підчас коли Жиди сидять собі спокійно у своїх божницях, не зазнаючи жадного переслідуваня зі сторони большевиків. Кажуть, що де панують большевики, там християнську церкву переслїдуєть ся гірше ніж за перші три столїтя християнської ери.

Погроми Жидів у Буску.

Загальний погром Жидів наступив минувшої суботи в Буску, камінецького повіту в Галичині, і на передмістю Воляни, як про се довідуєть ся жидівська сіоністична орґанізація в Лондоні. Ницено жидівські доми і склепи. Жовніри і міліція поведили ся невтрально.

Іменоване польського цивільного губернатора.

Генерал Йосиф Пілсудский назначив шефа польського міністерства заграничних справ, Колянковского, цивільним польським ґубернатором окупованих українсько-литовських територій.

„ЗНАЧИТЪ СЯ"..

(Комедія в одній яві; річ діє ть ся в Ню Йорку)

— Як жеж там вчорашні збори, пане Ґарлик?

Не добре. Вони, значить ся, зігнорували всьо, над чим я, значить ся, і ми всі, значить ся думали кілька місяців. Ми, значить ся, побиті на двох фронтах. Вам, значить ся, не вдало ся віче, а нам не повели ся збори. Пропали, значить ся, наші пляни. Народний Дім, значить ся, остав ся дальше в тихсамих руках, і всі наші стараня, значить ся, пійшли, значить ся, на кибінє м....... Не помогло нічого. Я і Рейвен і один з Поморен атакувалисмо їх, піддавалисмо нові проєкти, а той в окулярах з Семої улиці казав, що то всьо, значить ся, „дуже добра гадка", але, значить ся, на тім і кінчило ся. Ми, значить ся, не маємо сили. Там було понад 100 делеґатів, а з них, значить ся, лише нас пять стояли за Федерацією, а решта, значить ся, проти Федерації.

— А чи то правда, — тягнув дальше пан Ґарлик — що на вчорашнім вічу було сто людий, а 24 поліцаї? Я, значить ся, хотів би про се знати, бо на зборах один закидав менї се. В Народнім Домі, значить ся, був один поліцай, котрий відбирав перепустні картки. Я, значить ся, спитав на зборах, пощо тут було поліцая, а один, якийсь чорнявий, молодий, каже менї:

„На те, щоби стерегти, значить ся, порядку перед такими людьми, як ви, авантурники. Ви не знаєте, що на вашім нинїшнім федераційнім вічу на сотку людий є 24 поліцаї?"

„Я до тебе, значить ся, не говорю", — а він до мене: То сидїть і не відзивайтесь, або поводіть ся як чесний чоловік".

Хочеш, значить ся, вести зі мною дискусію? — питаю його — а він мені каже: „Я з вами не маю що дискутувати; ідїть до Поздяча на дискусію"....

От видите, так о, значить ся, іґнорували мене і всіх федераційників... І я кажу, що ми, значить ся, побиті, бо нам, значить ся, треба було скривати свої пляни, що ми, значить ся, хочемо загорнути, значить ся. Народний Дім для Федерації — і що ми, значить ся, хочемо знищити Громаду, а на її місце, значить ся, поставити Федерацію. Вони, значить ся, перенюхали всьо, і пошили нас тепер в дурні, значить ся...

Бррр.

ГУМОР І САТИРА.

І не А і не Б, чи се соб, чи цабе?

В такий то спосіб (даруйте за вираженє) відограло сими днями славне нюйорське товариство „По два бессер" незвичайну, нечувану і дуже драматичну драму. Штука вже булаб от-от пропала, колиб пан „Моя в тім голова" не видобув був її з пропасти на сьвітло денне і не зберіг для збольшевиченого горем і нуждою серця українського іміґранта. Гурей, український Колюмбе! Але, як той казав, „лучше про мертвих не згадувати, як зле згадувати", тому мертве лишимо на боці, а заглянемо до живого інвентаря. Живим інвентарем називаю всіх тих, котрі виставляли, разом з тим, що виставляли. Вправді не було там кому таке дуже виставляти, але всеж гріх не згадати про надлюдські зусиля та труди героїв зпід св. Марка. Щоб стара пісня зі сьвіжою дикцією зачалась по правді, а не по думці Бояна старого, конечно згадати, що се незвичайно музикальне товариство, зглядно неможливо трагічний кружок, під щедрою опікою Карля, нераз вже показував зразки свого високолїпного іскуства. А якже!

Ну, і сим разом грали, нема що казати! Прямо зі шкіри кождий вилазив, щоби тільки свого доказати. І доказували, хоч на мій погляд декотрим героям не треба було зовсім доказувати, а тільки вірно нарід запізнати зі своїми характерами, бо ролї, на привелике чудо, були дуже щасливо порозділювані. Так то з тої причини згадаю лише про важнїйших, а решту нехай сьвята Танька помяне.

Пан „Сто Асів" у своїй любовній ролі виливав стільки чувства, що можна було по колїна бродити, але зате при кінци так упрів і змучив ся, що й не спамятав ся, що з його любкою стало ся. Було видно, що бажав собі сердечно, щоби те все вже раз покінчило ся. А тут як на злість замало в книжці перечеркнули. Так сказати правду, то йому найбільше шкодило те, що говорив, бо рухів у нього і так дуже мало, однак і се не була його вина, а товариша „Кенедієн Клоб", який скулившись у будці та нанюхавшись артистичного „праху і смриду", при кінци затуманів і замісць героям підповідати, помахував лише спідною губою. В годину пізнїйше той мученик церемоніяльно присягнув, що такого джабу вже більше на себе не возьме... хоч би навіть мав стратити „пінку".

Річ ясна, що штуку ратували преславні хори і танці. І чіпляли їх, де тільки вдало ся. Так, ніби чим хата богата. Се зрештою річ „боса", який тепер держить ся засади, що „чим більше, тим лїпше". Але публика і те якось перетерпіла, а ознакою вдоволеня були великі розявленя ротів в пошукуваню за киснем, якого на жаль не можна було дочекати ся, бо заки виставлїнє почало ся, зужили його самі герої. І „Прімадонна" сим разом не помогла. Не знати, чи сили не ставало, чи духу забракло, всеж воно якось так ґейби йшло на „бай фус"; мов тій зазулї, що не стало вудвуда. А може то ще якось відвернеть ся. Щодо „Пів пінакля" то він мов вродив ся до своєї ролі. Говорили о тім і чужинці українського походженя, які мови зовсім не розуміли, але рухи пізнали.

Може би дещо і про гостий? Таж то сталі костумери від св. Марка. Пан „Бери гроші" розсів ся мов старокраєва попадя, масненько усьміхав ся та погладжував ся по животику; йому не так виставлїнє пододало ся як „Пів пінакель" припав був йому до серця. Пан „Рабую", коли побачив, що ціла історія так трагічно покінчила ся, то аж зітхнув. Думав, що сьвіжий бізнес, а то тимчасом лиш така кумедія. Решта по трошки зївала, по трошки дрімала та нудила ся, а то головно тому, що під св. Марком двері були зачинені. Славно, молодці!...

Чи думаєте, що ваша зарозумілість доведе вас по путя? І „Два бессер" не поможе. Самостійність ваша стільки варта, що песяча пята нога. Не дайте ся висьміяти, трагічні панове! Дивіть ся на людий, то і з вас будуть люди!...

Сонофеґел.